

Heterdaadkracht in twee Haagse pilotgebieden

Heterdaadkracht in twee Haagse pilotgebieden

B. van Dijk
J.B. Terpstra
P. Hulshof

In opdracht van:
Programma Politie & Wetenschap

Foto omslag: Cross-Fade Video/Auke Pluim, Hollandse Hoogte/David Rozing

Ontwerp:
Vantilt Producties & Martien Frijns

ISBN: 978 90 3524 680 5
NUR: 800, 624

Realisatie:
Reed Business, Amsterdam

© 2013 Politie & Wetenschap, Apeldoorn; DSP-Groep, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opname of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photo print or other means without written permission from the authors.

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Inleiding	9
2	Heterdaadkracht in theorie	13
	2.1 Definitie	13
	2.2 Heterdaad in stappen	14
3	Opstellen van de plannen van aanpak	17
	3.1 Plan van aanpak Schilderswijk Oost	17
	3.2 Plan van aanpak Leyweg	20
	3.3 Conclusies planvormingsfase	23
4	Uitvoering en resultaten Schilderswijk Oost	25
	4.1 Een moeizaam uitvoeringsproces	25
	4.2 Resultaten zijn beperkt	30
	4.3 Conclusies	34
5	Uitvoering en resultaten Leyweg	35
	5.1 Een goedlopende uitvoering	35
	5.2 Positieve resultaten	40
	5.3 Conclusies	46

6	Slotbeschouwing	47
6.1	Succes- en faalfactoren	47
6.2	Praktische bruikbaarheid heterdaadkracht?	51
	Literatuur	53
	Bijlagen	55
1	Samenstelling begeleidingscommissie	55
2	Overzicht organisaties, initiatieven en overleggen in Schilderswijk Oost in 2010	56
3	Probleemverkenning Schilderswijk	58
4	Probleemverkenning Leyweg	69
5	Groslijst maatregelen Leyweg	81
6	Informatiebronnen	91
7	GMS-meldingen in Schilderswijk Oost en Leyweg	94

Voorwoord

Het onderzoek *Meer heterdaadkracht, aanhoudend in de buurt* (2007) van de NPA vormde het startpunt van een toenemende belangstelling binnen het politieveld voor het begrip ‘heterdaadkracht’ en de rol die burgers spelen bij de opsporing van misdrijven. De doorwerking van dit onderzoek heeft ertoe bijgedragen dat, op initiatief van Politie en Wetenschap en de politie Haaglanden, twee pilots Heterdaadkracht zijn uitgevoerd. DSP-groep heeft deze pilots begeleid en geëvalueerd. Het was een leerzaam en bij tijd en wijle ook spannend proces; leerzaam omdat de politie Haaglanden bereid was om in de keuken te laten kijken en niet alleen een open oor had voor positieve geluiden, maar ook voor kritische kanttekeningen; spannend vanwege de onvoorziene wendingen die de pilots soms namen.

Veel mensen hebben op een of andere manier bijgedragen aan dit driejarige project. We willen een aantal van hen bedanken voor de prettige samenwerking: de projectleiders van de beide pilots, Saloua Oueslati en later Lars de Jong (bureau Hoefkade) voor de Schilderswijk Oost, en Tom van den Akker (bureau Zuiderpark) voor het winkelgebied Leyweg. Zij waren degenen die de pilots vorm hebben gegeven. Kristiaan Schuppers, Peter Versteegh en René Hesseling (van de Staf korpsdirectie Analyse & Research), dachten mee over de opzet van het begeleidend onderzoek en leverden gegevens over meldingen en aangiften. Misdaadanalisten van bureau Hoefkade en bureau Zuiderpark speelden een belangrijke rol bij de probleemanalyse voorafgaand aan de start van de pilots. Frans de Ruiter en Ab Bachofner (Bureau Burgersamenwerking) zorgden als voorzitter en secretaris voor een kritische meedenkfunctie van de begeleidingscommissie. Alle leden van de begeleidingscommissie en de beide projectgroepen van de pilots willen wij bedanken voor hun reflectie op de voortgang en hun inbreng bij de ontwikkeling van de pilots. Ten slotte bedanken wij Frits Vlek en Kees Loef van Politie en Wetenschap voor de constructieve wijze waarop zij het opdrachtgeverschap hebben ingevuld.

Bram van Dijk, Paul Hulshof en Jolien Terpstra

Inleiding

De oorsprong van Heterdaadkracht

Het ophelderen van misdrijven of, populair gezegd, het vangen van boeven is een van de kerntaken van de politie. Er is al jaren veel aandacht voor de vraag in hoeverre de politie deze kerntaak goed uitvoert, onder meer door de ophelderingspercentages van de politie in Nederland periodiek in beeld te brengen. Het blijkt een voor de politietop gevoelig onderwerp te zijn. Als in 2011 door het CBS een geconstateerde daling van ophelderingspercentages in verband wordt gebracht met een stijging van uitgaven van de politietak, reageert de Raad van Korpschefs als door een wesp gestoken. Het CBS wordt beticht van 'broddelwerk' en de Raad neemt 'met kracht stelling tegen het misleidende beeld dat door het CBS wordt neergezet in zijn publicatie.'

Gelet op dergelijke verhitte reacties is het des te vreemder dat er in de achter ons liggende jaren in Nederland weinig onderzoek is uitgevoerd naar de vraag welke factoren bijdragen aan een effectieve uitvoering van de opsporingstaak. Het rapport *Meer Heterdaadkracht, aanhoudend in de buurt* (Baardewijk, Van den Brink en Van Os, 2007) kan worden beschouwd als de eerste publicatie waarin op basis van empirisch onderzoek aandacht aan deze vraag wordt geschonken. Uit dit onderzoek blijkt dat de overgrote meerderheid van de misdrijven wordt opgelost door verdachten op heterdaad aan te houden en dat gemiddeld 60% van de heterdaadaanhoudingen door burgers geïnitieerd wordt. Het onderzoek richt zich vervolgens op de vraag hoe vaak burgers een misdrijf gepleegd zien worden en hoe zij daarop reageren.

Jaarlijks wordt circa 4,6 miljoen maal door burgers gezien dat een misdrijf wordt gepleegd. Slechts een klein deel van deze waarnemingen wordt echter via een effectieve, directe samenwerking met de politie tot een goed einde gebracht. De directe pakkans van verdachten zou vele malen groter kunnen zijn, maar blijkt nog door een aantal zaken geremd te worden. Niet al deze remmingen zijn door de politie beïnvloedbaar,

maar een aantal wel. Zo heeft slechts een relatief klein deel (35%) van de ondervraagde ooggetuigen na hun recente ervaring de overtuiging dat hun informatie over een net gebeurd misdrijf door de politie ook direct wordt gebruikt. Dat betekent dus dat 65% van de burgers ervan overtuigd moet worden dat hun informatie over een misdrijf ook direct door de politie wordt gebruikt.

Dit onderzoek heeft een geleidelijke olievlekwerking. Zo wordt bijvoorbeeld door de politieregio Utrecht de rapportage *Heterdaadkracht in perspectief. Onderzoek naar de Utrechtse Heterdaadkracht* (Ponjee en Wouters, 2009) uitgebracht en de voorziening tot samenwerking Politie Nederland (vtsPN) is op landelijk niveau het programma Meer Heterdaadkracht gaan uitvoeren.

Twee pilots in Haaglanden

Ook Politie en Wetenschap pikt het onderwerp op, met het idee de praktische toepasbaarheid van de theorie achter Meer Heterdaadkracht in een of meerdere pilots te toetsen. In het voorjaar van 2010 wordt met de korpsleiding van Haaglanden, alsmede met de leiding van de betrokken districten, overeengekomen dat deze pilots zullen plaatsvinden in het winkelgebied Leyweg (bureau Zuiderpark) en de Schilderswijk Oost (bureau Hoefkade). DSP-groep wordt gevraagd de beide bureaus te begeleiden bij het opstellen van de plannen van aanpak voor de beide gebieden en zal daarna ook de begeleiding en evaluatie¹ van de beide pilots voor zijn rekening nemen.

De begeleidingsgroep

De pilots gaan in het eerste kwartaal van 2011 van start. Aan het eind van dat eerste kwartaal komt een gemeenschappelijke begeleidingsgroep voor de eerste keer bijeen. Naast de projectleiders van de pilots Leyweg en Schilderswijk Oost maken vertegenwoordigers van verschillende onderdelen van de politie

1 Overigens is er in het evaluatiedesign voor gekozen het onderzoek te beperken tot de beide pilotwijken omdat het werken met controlewijken in vergelijkbare onderzoeken bijzonder weinig meerwaarde heeft gehad.

Haaglanden (Bureau Burgersamenwerking, Bureau Recherche Informatie, Analyse en Research, en de meldkamer), evenals van P&W, het programma Meer Heterdaadkracht van vtsPN, en DSP-groep deel uit van deze begeleidingsgroep (de samenstelling hiervan is opgenomen in bijlage 1). Belangrijkste taak van de begeleidingsgroep is reflectie op de voortgang van de beide pilots en de projectleiders en onderzoekers van advies te dienen. In totaal vinden er tot en met het najaar van 2012 zes bijeenkomsten plaats.

Rapportages

Tijdens de pilots wordt op verschillende momenten gerapporteerd over de voortgang en de tot dan toe behaalde resultaten. Over Schilderswijk Oost verschijnt juli 2011 een vrij uitgebreide eerste rapportage; voor Leyweg worden in 2011 twee beknopte voortgangsrapportages opgesteld. In april 2012 wordt voor de beide pilots gezamenlijk een tweede tussenrapportage uitgebracht.

De positieve resultaten van de pilot in Leyweg zijn voor de politie Haaglanden aanleiding het project in te dienen voor de Roethofprijs. Om deze actie kracht bij te zetten, wordt in juli 2012 een aparte eindrapportage voor Leyweg uitgebracht – een aparte eindrapportage voor de Schilderswijk Oost volgt begin november 2012. De geïntegreerde eindrapportage is gebaseerd op al deze eerdere rapportages en is voorzien van een slotbeschouwing waarin wordt ingegaan op de waarde van het concept ‘heterdaadkracht’ voor de politiepraktijk.

Leeswijzer

Deze laatste rapportage vat de belangrijkste onderdelen uit bovengenoemde rapportages samen. In de hoofdtekst wordt de nadruk gelegd op de proceskant (wat ging er goed en wat niet), de resultaten die de pilots hebben opgeleverd en de conclusies die daaraan verbonden kunnen worden. In de bijlagen van dit rapport zijn onder meer de probleemverkenningen van beide gebieden opgenomen. De opbouw van de hoofdtekst ziet er als volgt uit:

- In hoofdstuk 2 wordt de achterliggende theorie van Meer Heterdaadkracht beschreven.
- In hoofdstuk 3 is het proces van het opstellen van het plan van aanpak voor beide pilots beschreven.

- In de hoofdstukken 4 en 5 worden de resultaten voor Schilderswijk Oost respectievelijk Leyweg samengevat.
- Hoofdstuk 6 bevat de slotbeschouwing waarin de waarde van het concept ‘heterdaadkracht’ nader wordt beschouwd.

Heterdaadkracht in theorie

2.1 Definitie

Heterdaadkracht richt zich op het vergroten van het aantal heterdaadaanhoudingen. Volgens artikel 128 lid 1 Wetboek van Strafvordering is er sprake van heterdaad wanneer het strafbare feit ontdekt wordt:

- terwijl het begaan wordt;
- of vlak nadat het begaan is.

Wetsuitleg

De vraag of er na enig tijdsverloop nog sprake is van heterdaad is volgens hoogleraar strafrecht Naeyé mede afhankelijk van de redelijkheid van de gerezen verdenking.² Het is niet nodig dat het strafbare feit op heterdaad ontdekt is door de opsporingsambtenaar zelf; het is voldoende dat het strafbare feit door iemand op heterdaad is ontdekt. Het is niet noodzakelijk dat de dader in persoon wordt betrapt, omdat het gaat om de ontdekking van het feit terwijl het begaan wordt.

Van heterdaad is ook sprake als een feit ontdekt wordt terstond nadat het begaan is. De betekenis van het begrip ‘terstond’ moet per geval worden vastgesteld. Het duidt in ieder geval op zeer beperkte tijdsduur. Op de interpretatie van het begrip heeft volgens de Hoge Raad niet alleen het tijdsverloop, maar ook de ernst van het gepleegde feit invloed.

Er kan bijvoorbeeld ook sprake van heterdaad zijn, indien na de ontdekking sprake is ‘van een vrijwel onafgebroken treffen van onmiddellijk nodige maatregelen ten dienste van het tot klaarheid brengen van het door de getuige/benadeelde op heterdaad ontdekte feit’, waarbij bijvoorbeeld de politie onmiddellijk na het ter plaatse horen van getuige/

2 J. Naeyé. *Heterdaad, Politiebevoegdheden bij ontdekking op heterdaad in theorie en praktijk* (dissertatie Vrije Universiteit), Gouda Quint Arnhem/Van den Brink Lochem, 1989.

benadeelde een buurtonderzoek begon en ongeveer een halfuur later bij de woning van de verdachte aankomt. Voor het voortduren van de heterdaadsituatie is overigens niet vereist dat steeds dezelfde ambtenaar de in elkaars verlengde liggende opsporingshandelingen verricht.

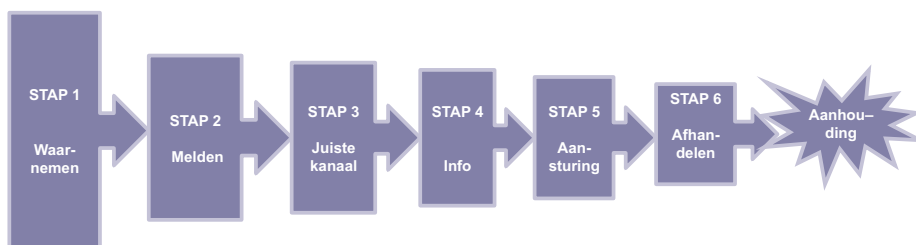
2.2 Heterdaad in stappen

Het proces dat leidt tot een heterdaadaanhouding

De theorie achter het concept ‘Meer Heterdaadkracht’ bestaat uit de volgende aannames:

- Veel misdrijven worden door aanhouding op heterdaad opgelost.
- Aanhouding op heterdaad geschiedt in veel (de meeste) gevallen mede dankzij informatie van burgers, waarbij het waarnemen van misdrijven door burgers een voorwaarde is.
- Snel melden van gesignaleerde misdrijven bij de politie is essentieel voor aanhouding op heterdaad.
- Een adequate en snelle reactie door de politie op heterdaadmeldingen is essentieel voor aanhouding op heterdaad.

In onderstaand schema zijn deze aannames nader uitgewerkt tot een zestal stappen die tot heterdaadaanhouding leiden. Daarbij kan worden opgemerkt dat de eerste vier stappen betrekking hebben op de rol die burgers spelen in het proces en de laatste twee stappen op de werkprocessen binnen de politie.

Figuur 2.1: Schematisch overzicht van het proces van melding tot een heterdaadaanhouding

Elke stap moet succesvol doorlopen worden om tot een heterdaadaanhouding over te kunnen gaan. Elke stap biedt dus ook aanknopingspunten om de heterdaadkracht te vergroten.

Stap 1: Gepleegde misdrijven waarnemen

Een delict dat gepleegd wordt, moet waargenomen worden. Dit kan door de politie gebeuren, maar burgers nemen veel meer waar. Met name buurtpreventieachtige projecten zijn erop gericht de alertheid van burgers te vergroten.

Stap 2: Waargenomen misdrijven melden

Als burgers een delict waarnemen moeten zij hier melding van maken bij de politie, maar dat gebeurt in de praktijk niet altijd. Daar zijn verschillende redenen voor:

- weinig vertrouwen in de politie
- anonimiteit/angst voor represailles
- taalbarrière
- onbekendheid met 112
- slechte ervaringen met de politie

Burgers zijn eerder geneigd om de dader zelf aan te houden of om een melding te maken bij de politie wanneer zij zelf het slachtoffer zijn. Het vergroten van de meldingsbereidheid van getuigen biedt dus een kans voor het versterken van de heterdaadkracht.

Stap 3: Snel melden en via het juiste kanaal

Jaarlijks worden ongeveer 4,6 miljoen misdrijven door burgers op heterdaad ontdekt. Een klein deel hiervan (1,3 miljoen) wordt binnen enkele minuten aan de politie gemeld. Een nog kleiner deel (0,5 miljoen) wordt binnen enkele minuten via 112 gemeld.³ Als burgers een delict waarnemen en zij willen dit melden bij de politie, is het noodzakelijk dat deze melding snel binnenkomt en op de juiste plek. Voor burgers is het belangrijk dat zij direct naar 112 bellen. Mochten zij toch via een ander nummer binnenkomen (bijvoorbeeld 0900-8844), moet de politie intern regelen dat een melding alsnog bij de meldkamer terechtkomt.

3 J. van Baardewijk, G. van den Brink & P. van Os, *Meer Heterdaadkracht, aanhoudend in de buurt* (2007), Politieacademie.

Stap 4: Informatie

Als de melding bij de meldkamer binnenkomt, moet de juiste informatie bovenkomen. Burgers moeten weten wat zij moeten melden en waar zij op moeten letten. Niet alleen de locatie van het misdrijf is van belang, maar ook het signalement van de dader, de vluchtrichting en mogelijk het voertuig van de dader. Bij de meldkamer moeten aan de hand van een uitvraagprotocol de juiste vragen gesteld worden.

Stap 5: Aansturing vanuit de meldkamer

De meldkamer speelt een cruciale rol in het behandelen van de melding en de aansturing van de eenheden op straat. De meldkamer moet een goed overzicht hebben van de eenheden die op straat zijn, hun locatie en de snelste aanrijroutes.

Stap 6: Inrichting incidentafhandeling

Voor de afhandeling van de melding moeten medewerkers op straat de juiste kwaliteiten hebben ('boeven kunnen vangen') en over technische hulpmiddelen kunnen beschikken. Ook kan de inrichting van dit proces een rol spelen.

Een mogelijkheid om de heterdaadkracht te vergroten is dat de politie altijd met minimaal twee eenheden ter plaatse gaat bij een heterdaadmelding. Zo kan een eenheid met de melder gaan praten en een andere eenheid direct in de omgeving op zoek gaan naar de verdachte(n).

Opstellen van de plannen van aanpak

3.1 Plan van aanpak Schilderswijk Oost

3.1.1 Beschrijving proces

In de zomer van 2010 wordt door de leiding van bureau Hoefkade een wijk-agent aangewezen als projectleider. Zij is verantwoordelijk voor de probleem-analyse en het opstellen van het plan van aanpak, daarbij ondersteund door een onderzoeker van DSP-groep.

Als eerste stap wordt mede op basis van aangiftecijfers bepaald op welke delicten het project zich zal gaan richten. Gekozen wordt voor woninginbraak, diefstal uit voertuigen en vernieling. In de verdere probleemverkenning (zie bijlage 3) wordt, met medewerking van het LIK (Lokaal Informatie Knooppunt) en Analyse & Research, een cijfermatige analyse van deze drie delicten uitgevoerd. Daarnaast worden verkennende gesprekken gevoerd met de Gemeente Den Haag, Woningbouwcorporatie Haag Wonen en verschillende zelforganisaties die in de Schilderswijk actief zijn. Deze partijen staan positief tegenover het initiatief vanuit de politie. Tegelijkertijd geven zij ook aan dat het niet eenvoudig zal zijn de burgerbetrokkenheid in de wijk te vergroten. Voorts blijkt dat door de gemeente al een groot aantal activiteiten wordt gefinancierd dat gericht is op het vergroten van bewonersparticipatie. Een overzicht van deze activiteiten en overlegorganen in de Schilderswijk is opgenomen als bijlage 2.

Op basis van de probleemverkenning wordt het plan van aanpak opgesteld. Nadat het plan eind 2010 door de leiding van bureau Hoefkade is geaccordeerd, wordt in 2011 een projectgroep geformeerd. Deze projectgroep bestaat uit:

- Projectleider Politiebureau Hoefkade (voorzitter projectgroep)
- Chef Handhaving (later Chef Wijkzorg) Politiebureau Hoefkade
- Medewerker Gemeente Den Haag
- Directeur stadsdeel Centrum
- Medewerker woningcorporatie Haag Wonen
- Medewerker Stichting Boog

- Buurtbewoner
- Onderzoeker van DSP-groep

Tegelijkertijd wordt gestart met de uitvoering van het project.

3.1.2 Doelstellingen en maatregelen

Hoofddoel van de aanpak is met alle partijen Schilderswijk Oost veiliger en leefbaarder te maken, onder meer door in nauwe samenwerking daders van criminaliteit op heterdaad aan te houden.

De bijbehorende doelstellingen luiden:

- Bewoners en professionals (politie, gemeente, woningcorporatie, welzijnsorganisatie) gaan actief aan de slag om bewoners in de wijk te betrekken bij de veiligheid in de wijk. Er zijn meer actieve ogen in het gebied en de sociale controle neemt toe.
- Het aantal meldingen van veelvoorkomende delicten neemt toe gedurende de looptijd van het project.
- Het aantal aanhoudingen op heterdaad van veelvoorkomende delicten neemt toe gedurende de looptijd van het project.
- Het ophelderingspercentage van veelvoorkomende delicten neemt toe ten opzichte van voorgaande jaren.
- Op de langere termijn neemt het aantal veelvoorkomende delicten af.
- Om de meldingsbereidheid onder bewoners en ondernemers te vergroten, is het van cruciaal belang dat zij vertrouwen hebben in de politie. Als neven-doelstelling is daarom het vergroten van het vertrouwen van burgers en ondernemers in de politie geformuleerd.

Hierbij moet worden aangetekend dat dit de doelstellingen zijn die in de loop van de pilot zijn bijgesteld. De oorspronkelijk geformuleerde doelstellingen waren in hoofdzaak gericht op het vergroten van het aantal heterdaadaanhoudingen en het verhogen van het ophelderingspercentage. Gaandeweg zijn de betrokkenen het vergroten van de heterdaadkracht veel meer als onderdeel van het vergroten van de veiligheid gaan zien.

Om deze doelstellingen te realiseren worden in het plan van aanpak de volgende maatregelen voorgesteld:

Project breed onder de aandacht brengen

Deze eerste maatregel houdt in dat bewoners en professionals in Schilderswijk Oost op de hoogte raken van het project 'Meer Heterdaadkracht' en de bijdrage die zij daaraan kunnen leveren:

- Het belangrijkste is dat buurtbewoners en professionals de politie direct bellen op 112 als zij zien dat ergens wordt ingebroken, iets wordt vernield of een ander strafbaar feit wordt gepleegd.
- Buurtbewoners en professionals kunnen zich aanmelden voor SMS-Alert en Burgernet.
- Buurtbewoners kunnen meedoen aan het Buurt Preventie Team.

Burgernet (voorheen SMS-Alert)

Deelnemers van Burgernet krijgen een sms-bericht van de politie als er bijvoorbeeld inbrekers actief zijn in een buurt. Zodra burgers de verdachte zien, kunnen zij naar een speciaal telefoonnummer bellen en vertellen wat ze hebben gezien. Na afloop krijgen deelnemers een sms-bericht over de afloop van de zaak. Burgernet is een eenvoudige manier voor burgers om een actieve bijdrage te leveren aan opsporing. De politie en gemeente zullen daarom proberen zo veel mogelijk bewoners in Schilderswijk Oost zich aan te laten melden voor Burgernet.

Toezicht

Extra 'ogen' in de wijk kunnen de kans vergroten op een heterdaadaanhouding. Enerzijds ligt er een kans in het beter benutten van de informatie van de huidige 'ogen' in de wijk (winkeliers, medewerkers van Wijkbeheer (team Hoefkade), toezichthouders van Haag Wonen, handhavingsteam, Stedelijk Mobiel Jongeren Team). Anderzijds zal samen met de partners (gemeente Den Haag, stadsdeel Centrum, Stichting Boog) gekeken worden of een nieuwe vorm van toezicht in Schilderswijk Oost georganiseerd kan worden. Dit buurtpreventie-team kan niet alleen extra ogen zijn voor de politie, maar kan ook een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk.

Interne maatregelen politie

De politie zal intern ook een aantal maatregelen nemen die bijdragen aan het versterken van het heterdaadproces – ten eerste om te zorgen dat bewoners altijd een terugkoppeling krijgen op hun aangifte/melding. Dit kan de tevredenheid over de afhandeling en opvolging van meldingen vergroten en daarmee ook het vertrouwen van de burger in de politie.

Ten tweede wordt een eenheid op straat gekoppeld aan het project. Zodra zich een relevante ‘heterdaadmelding’ voordoet, wordt die eenheid daar direct op ingezet. Tot slot wil de politie het zogenaamde ringenmodel (afsluiten van de plaats delict), dat door de meldkamer voor overvallen wordt ingezet, ook inzetten voor woninginbraken.

3.2 Plan van aanpak Leyweg

3.2.1 Beschrijving proces

Vanuit Zuiderpark wordt in eerste instantie de teamchef van de wijkagenten aangewezen als projectleider. Enkele maanden later wordt besloten dat deze rol beter door een van de wijkagenten opgepakt kan worden. Al van meet af aan is duidelijk dat het project zich in ieder geval op winkeldiefstal zal richten. Het feit dat Leyweg veel winkeldiefstallen plaatsvinden, is immers een van de redenen geweest om Leyweg als pilotgebied te kiezen. Op grond van de aangiftecijfers worden voorts de delicten zakkenrollerij en fietsdiefstal geselecteerd. Een onderzoeker van DSP-groep voert, bijgestaan door medewerkers van het LIK en Analyse & Research, de cijfermatige probleemverkenning uit (zie bijlage 4).

De projectleider gaat zich eerst richten op de werkprocessen binnen de eigen organisatie die voor deze pilot relevant zijn. Organisatorisch moet de politie klaar zijn voor het opnemen, verwerken en opvolgen van meldingen van burgers. Politie Zuiderpark heeft daarom gebruikgemaakt van het ondersteunende team Veelvoorkomende Criminaliteit. Dit team moet worden belast met de administratieve verwerking van alle meldingen, waardoor reguliere politiemensen zo veel mogelijk tijd op straat kunnen doorbrengen. Tegelijkertijd zijn er afspraken gemaakt met de regionale meldkamer over de snelle opvolging van de meldingen. Kortom, voordat de politie een beroep kan doen op alle samenwerkingspartners, moet ze haar eigen zaken op orde hebben.

In een eerste versie van het plan van aanpak is een aantal mogelijke maat-

regelen opgenomen dat door de verschillende partijen uitgevoerd zou kunnen worden. Vanaf eind oktober 2010 is de politie in samenwerking met de gemeente – die al eerder in het gebied een Keurmerk Veilig Ondernemen-traject gestart was – een moeizaam traject ingegaan om de ondernemers van Leyweg bij het project te betrekken.

Toen dit plan met een groepje winkeliers werd besproken, reageerden zij in eerste instantie enthousiast, maar bij een voorlichtingsbijeenkomst bestemd voor alle winkeliers, viel de opkomst tegen. Vooral de grote winkelketens als V&D, Hoogvliet en C&A lieten het in het begin afweten. De politie besloot daarom een aantal regionale securitymanagers van de grotere ketens uit te nodigen, om op die manier meer doorzettingsmacht bij ondernemers te creëren. Bij een tweede bijeenkomst, eind november 2010, waren meer ondernemers aanwezig. Dat komt mede doordat de politie Zuiderpark in de weken voorafgaande aan de bijeenkomst een groep politiestudenten op pad heeft gestuurd om bij alle ondernemers langs te gaan en hen uit te nodigen voor de bijeenkomst. De gemeente heeft op haar beurt extra toezichthouders (jongeren en vrijwilligers) aangesteld om tijdens de donkere dagen zichtbaar aanwezig te zijn in het gebied en veel contacten te leggen met de ondernemers.

Naar aanleiding van de tweede bijeenkomst hebben de ondernemers een kerngroep gevormd om na te denken over maatregelen die de ondernemingen kunnen treffen. De politie belooft een aparte wijkagent aan te stellen, extra vrijwilligers in te zetten en een politiebiker aan te stellen die snel reageert op meldingen van ondernemers en andere burgers. Bij een vervolgbijeenkomst van de kerngroep valt de opkomst opnieuw tegen. De politie Zuiderpark heeft toen bij de aanwezige ondernemers benadrukt dat, als de ondernemers niet bereid zijn om zelf te investeren in het project, het niet door zal gaan. De politie heeft daarna consequent vastgehouden aan deze strategie; 'Meer Heterdaadkracht' is een gezamenlijk project en dat betekent dat alle partijen een inspanning moeten leveren. Hoewel de medewerkingsbereidheid van de ondernemers op dat moment nog onzeker is, wordt het plan van aanpak begin 2011 door de leiding van bureau Zuiderpark geaccordeerd. In dezelfde maand wordt een projectgroep opgericht, bestaande uit:

- Projectleider politiebureau Zuiderpark, voorzitter projectgroep
- Teamleider leefbaarheid stadsdeel Escamp
- Projectleider KVO Leyweg, gemeente Den Haag
- Voorzitter winkeliersvereniging Leyweg
- Afvaardiging van een kerngroep van ondernemers
- Winkelstraatmanager

- Beheerder winkelcentrum
- Adviseur van DSP-groep

Hoewel het plan van aanpak begin 2011 (gelijktijdig met het plan van aanpak voor Schilderswijk Oost) was goedgekeurd, duurde het nog ongeveer een jaar voordat het project uiteindelijk van start zou gaan. De projectleider nam het standpunt in dat het project alleen van start zou gaan als de ondernemers ook bereid zouden zijn een substantiële rol in het project te spelen. De medewerkingsbereidheid van de winkeliers nam langzaam toe, onder meer doordat de regionale securitymanagers van de grotere vestigingen er, na een gezamenlijk overleg met de projectleider, voor zorgden dat het hogere management van hun onderneming toestemming gaf mee te doen aan het project. Ook de investeringen van de gemeente Den Haag in het gebied, door uitbreiding van het KVO-traject en, in een later stadium, het inhuren van een winkelstraatmanager van het Hoofd Bedrijfsschap Detailhandel (HBD), droegen bij aan het draagvlak onder de winkeliers. Toch dreigde er alsnog een kink in de kabel te komen omdat de beheerders van het vastgoed in het winkelgebied aanvankelijk weigerden een bijdrage te leveren aan de inzet van particuliere beveiliging in het winkelgebied. De gemeente heeft vervolgens voorgesteld Leyweg aan te wijzen als gebied waar cameratoezicht zou komen, op voorwaarde dat de beheerders bereid waren particuliere beveiligers in te huren. Uiteindelijk hebben dit voorstel en de bemiddelende rol van de winkelstraatmanager van het HBD ervoor gezorgd dat ondernemers en beheerders bereid zijn om ‘hun deel’ van de te treffen maatregelen uit te voeren. De winkelstraatmanager kreeg voor elkaar dat er een nieuwe ondernemersvereniging is opgezet, waarin vooral de ondernemers zitting hebben die een grote achterban vertegenwoordigen.

3.2.2 Doelstellingen en maatregelen

Hoofddoel van de aanpak is met alle partijen winkelcentrum Leyweg veiliger, leefbaarder en aantrekkelijker te maken, onder meer door in nauwe samenwerking daders van criminaliteit op heterdaad aan te houden. Uiteindelijk wil men het winkelcentrum afpakken van overlastgevers en notoire criminelen en dit teruggeven aan eigenaren, ondernemers, bewoners en winkelend publiek.

De bijbehorende doelstellingen luiden:

- Ondernemers, bewoners en professionals gaan actief aan de slag met het vergroten van het toezicht. Er zijn meer ogen in het gebied en de sociale controle neemt toe.
- Het aantal meldingen van veelvoorkomende delicten neemt toe gedurende de looptijd van het project.
- Het aantal aanhoudingen op heterdaad van veelvoorkomende delicten neemt toe gedurende de looptijd van het project.
- Het ophelderingspercentage van veelvoorkomende delicten neemt toe ten opzichte van voorgaande jaren.
- Op de langere termijn neemt het aantal veelvoorkomende delicten af.
- Om de meldingsbereidheid onder bewoners en ondernemers te vergroten, is het van belang dat zij vertrouwen hebben in de politie. Als nevensdoelstelling is daarom het vergroten van het vertrouwen van burgers/ondernemers in de politie geformuleerd.
- Ook wordt verwacht dat door een snelle reactie en opvolging van de politie, ondernemers en burgers meer tevreden zijn over de opvolging van meldingen door de politie.

In het plan van aanpak is een groslijst van mogelijke maatregelen opgenomen, onderverdeeld naar winkeldiefstal, zakkenrollerij en fietsdiefstal. Aangezien de uiteindelijk genomen maatregelen uitgebreid aan de orde komen in hoofdstuk 5, is deze groslijst uit het plan van aanpak opgenomen in bijlage 5.

3.3 Conclusies planvormingsfase

In de fase waarin de plannen van aanpak worden opgesteld, doen zich tussen de beide pilotprojecten enkele opmerkelijke verschillen voor.

Het belangrijkste verschil is het type gebied waar de projecten zich afspelen. Leyweg is een winkelgebied met een beperkte woonfunctie: voor Schilderswijk Oost geldt het tegenovergestelde. Dat brengt met zich mee dat men zich in Leyweg gaat richten op winkeldiefstal, een delict waarbij de kans op een heterdaadaanhouding veel groter is dan bij andere delicten. Immers, wanneer een winkeldiefstal wordt opgemerkt is dat meestal omdat men een winkeldief iets ziet wegnemen. Een inbraak in een woning daarentegen wordt meestal later opgemerkt aan de hand van braakschade die veroorzaakt is of de goederen die zijn verdwenen. Op grond van dit verschil kan in feite op voorhand worden

verwacht dat voor Leyweg een groter positief effect behaald gaat worden in toename van heterdaadaanhoudingen.

Een ander verschil betreft de wijze waarop het plan van aanpak tot stand is gekomen. In Schilderswijk Oost is in feite sprake van een tamelijk gesloten proces. Weliswaar wordt met andere betrokkenen (gemeente, stadsdeel en woningbouwvereniging) gesproken, maar de inhoud van het plan wordt vrijwel volledig bepaald door de projectleider van bureau Hoefkade en de onderzoeker van DSP-groep.

In Leyweg daarentegen is sprake van een meer open proces waarbij andere betrokkenen een veel grotere inbreng hebben. In de eerste plaats is dat de gemeente; we zien dat gemeente en politie steeds meer gezamenlijk zijn gaan optrekken in de voorbereidingsfase. In de tweede plaats wordt van ondernemers en vastgoedeigenaren verwacht dat zij een belangrijke bijdrage zullen leveren en daartoe ook concrete toezeggingen doen.

De verschillen in type gebied en gevolgde aanpak hebben ook consequenties voor de tijdsinvestering; het voorbereidingsproces voor Leyweg duurt zelfs een jaar (!) langer en kost dus veel meer tijd, met name voor de projectleider.

Ten slotte valt op dat voor Leyweg meer aandacht wordt geschonken aan de consequenties voor het werkproces bij de politie.

Bovenstaande verschillen hebben tot gevolg dat op het moment dat de plannen begin 2011 geaccordeerd worden, de maatregelen in het plan van aanpak voor Schilderswijk Oost concreet zijn uitgewerkt, terwijl in het plan van aanpak voor Leyweg wordt volstaan met een groslijst van mogelijke maatregelen.

Uitvoering en resultaten Schilderswijk Oost

4.1 Een moeizaam uitvoeringsproces

4.1.1 Een voortvarende start

Begin 2011 komt de projectgroep bijeen en op deze bijeenkomst presenteert de projectleider het plan van aanpak. Uit de eerste tussenrapportage over Schilderswijk Oost (juli 2011) blijkt dat in de eerste helft van 2011 de uitvoering conform het plan van aanpak verloopt.

Spoor 1: Boodschap verspreiden

De politie gaf op verschillende bijeenkomsten voorlichting aan bewoners over het project 'Meer Heterdaadkracht':

- op 15 februari bij een voorlichtingsbijeenkomst in de bibliotheek aan de Koningstraat;
- op 25 maart bij een informatiedag in de Turkse moskee;
- op 31 maart bij een bijeenkomst over de Krachtwijkenaanpak;
- op 1 april bij een voorlichting aan Koerdische bewoners;
- op 7 april bij een bijeenkomst georganiseerd door de politie voor buurtvoorlichters.

Tijdens de bijeenkomsten waar de politie over het project heeft verteld, is overwegend positief gereageerd door de aanwezigen. Mensen zijn enthousiast over het project.

In gesprekken met bewoners is het lage vertrouwen van bewoners in de politie en de gemeente al snel onderwerp van het gesprek. Bewoners spreken over bejegening en respect. Vaak snappen zij niet waarom de politie doet wat ze doet. Door hier heel duidelijk over te communiceren en transparant in te zijn, hoopt de politie de relatie te kunnen verbeteren. Van groot belang daarbij is om ook over successen te communiceren.

Uit de bijeenkomsten blijkt verder dat de drempel om 112 te bellen hoog is. Dit geldt niet alleen voor Schilderswijk Oost, maar ook voor andere bureaus. Mensen kennen de slogan ‘112 daar red je levens mee’. De laatste jaren is er in de media veel aandacht geweest voor het doen van valse meldingen bij de politie. Burgers realiseren zich daardoor niet dat ze 112 ook moeten bellen wanneer ze getuige zijn van een misdrijf. Volgens de politie is het wenselijk dat een slogan als ‘112 daar vang je boeven mee’ veel meer aandacht zou krijgen, zodat burgers weten dat ze 112 ook kunnen bellen als ze getuige zijn van een misdrijf.

Spoor 2: SMS-Alert en Burgernet

Bij bijeenkomsten voor bewoners, waar de politie bij aanwezig is, worden aanmeldingsformulieren voor SMS-Alert uitgedeeld. Half mei 2011 waren er 280 deelnemers aan SMS-Alert in het gehele verzorgingsgebied van bureau Hoefkade. Overigens is het, gelet op het multiculturele karakter, voor de werving van deelnemers een knelpunt dat informatiemateriaal conform het gemeentelijk beleid alleen in het Nederlands verspreid mag worden. Ook mag de politie alleen sms-berichten in het Nederlands versturen.

Tot halverwege 2011 hebben de SMS-Alerts die zijn verstuurd bij bureau Hoefkade niets opgeleverd. Het is niet bekend hoeveel SMS-Alerts er verstuurd zijn. Wat de reden is dat er geen reacties komen op de SMS-Alerts is ook niet bekend.

Spoor 3: Toezicht

De politie, gemeente en Stichting Boog zijn direct gestart met het werven van bewoners voor een Buurt Preventie Team (BPT), dat zich richt op een schone en veilige buurt. Op een voorlichtingsbijeenkomst voor buurtbewoners kwamen zo’n vijftien geïnteresseerden af. Een deel van deze bewoners wilde ook daadwerkelijk aan de slag met het BPT. De afspraken over dit team werden vervolgens vastgelegd in een convenant dat door burgemeester Van Aartsen werd getekend. Tevens werden afspraken gemaakt over ondersteuning door de politie als dat nodig is. Vanaf 2 februari 2011 surveilleerde op woensdagavond een groep van ongeveer tien bewoners in de wijk. Wijkagenten van bureau Hoefkade verzorgden op de woensdagen de briefing voor het BPT en maakten melding van

situaties waar door gemeente of politie actie op ondernomen moest worden. Een medewerker van welzijnsorganisatie Stichting Boog verzorgde ondersteuning van het BPT in de vorm van coördinatie en het regelen van praktische zaken, zoals jassen, zaklampen en flyers om meer leden te werven.

Gedurende drie maanden werden ook politievrijwilligers van Bureau Samenwerking ingezet in Schilderswijk Oost. Op donderdag- en vrijdagavond surveilleerden zij in burger in de wijk. De begeleiding van de politievrijwilligers kostte de politie veel tijd. Vanwege beperkte capaciteit en omdat er geen zichtbaar resultaat was, heeft bureau Hoefkade de inzet van deze vrijwilligers niet verlengd.

Ook bracht de politie het project 'Meer Heterdaadkracht' vanaf de start onder de aandacht bij professionals en bij buurtbewoners. De politie sloot daarvoor zo veel mogelijk aan op bijeenkomsten die al in de buurt georganiseerd werden. Door bewoners werd positief gereageerd, maar het geringe vertrouwen van bewoners in politie en gemeente was op deze bijeenkomsten al snel onderwerp van gesprek. Vaak snappen bewoners niet waarom de politie doet wat ze doet. Betere communicatie zou daar verandering in kunnen brengen.

Spoor 4: Interne maatregelen politie

De wijkagenten zijn allemaal voorgelicht over het project en zij spelen ook een belangrijke rol in het begeleiden van het BPT (en de politievrijwilligers gedurende drie maanden). Daarnaast heeft de projectleider van 'Meer Heterdaadkracht' begin april een presentatie gegeven aan alle ploegchefs. De ploegchefs zouden hun medewerkers verder op de hoogte stellen en nagaan of deze medewerkers ook een bijdrage kunnen leveren aan het begeleiden van het BPT. Op dagen dat het BPT actief is, is tijdens het appèl in ieder geval aandacht aan het project besteed.

Een vast protocol binnen de politie is dat personen die een melding of aangifte doen bij de politie ook daadwerkelijk een terugkoppeling krijgen van wat er met hun melding of aangifte is gedaan. In het kader van het project 'Meer Heterdaadkracht' is dit protocol geïntensiveerd. Met de ploegchef van de balie-medewerkers (ook wel Medewerker Service Organisatie of MSO'er) is de afspraak gemaakt dat bijgehouden wordt of burgers en ondernemers die een aangifte of melding doen ook daadwerkelijk een terugkoppeling krijgen.

4.1.2 Na personele wisselingen valt het project stil

De aandacht voor het project ‘Meer Heterdaadkracht’ begint vanaf de zomermaanden 2011 te verslappen. De Chef Handhaving, die het project heeft geïnitieerd bij bureau Hoefkade, vertrok in het voorjaar al. Met zijn vertrek verdween de borging van het project op managementniveau. Het bleef niet bij deze personele wisseling. In de zomer werd bekend dat de wijkagenten betrokken bij het project een andere functie of rol kregen en vrijwel het gehele managementteam van bureau Hoefkade wisselde van samenstelling. Door de vele personele wisselingen kwam het project tijdens de zomermaanden stil te liggen.

Doorstart project in combinatie met start Burgernet

Begin september komt de projectgroep samen om de doorstart van ‘Meer Heterdaadkracht’ te bespreken.

De nieuwe medewerkers van bureau Hoefkade zijn dan nog niet aanwezig, dus er kunnen nog geen nieuwe initiatieven opgezet worden. Wel is het BPT na de zomer weer gestart met hun rondes in Schilderswijk Oost.

Eind september wordt Burgernet operationeel in het werkgebied van bureau Hoefkade. De gemeente organiseert samen met de politie een officiële kick-off voor professionals en buurtbewoners.

In oktober wordt een nieuwe wijkagent aangesteld als projectleider en het oorspronkelijke projectplan wordt teruggebracht tot de volgende drie deelprojecten:

- zo veel mogelijk burgers activeren via Burgernet.
- voortzetting en uitbreiding van het BPT.
- interne maatregelen.

Door verschillende oorzaken bleek het voor de nieuwe projectleider lastig het project weer op de rails te krijgen. Door de vertrekkende projectleider en haar leidinggevende heeft nauwelijks overdracht plaatsgevonden aan de nieuwe projectleider en de nieuwe leidinggevende, en er werd meer (wetenschappelijke) voeding vanuit DSP-groep verwacht.

Er is geen duidelijke sturing meer en het project verwatert: de focus op de oorspronkelijke doelstellingen verdwijnt. De projectgroep komt eind 2011 nog een keer bij elkaar en dit zal tevens de laatste keer zijn.

De projectleider richt zich in het kader van het project vanaf dat moment in hoofdzaak op twee activiteiten:

- de voortzetting van het BuurtPreventieTeam.
- werven van deelnemers voor Burgernet.

4.1.3 Voortzetting en uitbreiding van het BPT

Het BPT in de Schilderswijk Oost is in het voorjaar van 2012 ruim een jaar actief. De samenstelling van het team is tussentijds gewisseld, maar er zijn altijd wel ongeveer acht deelnemers. Het team vindt dat het aan een nieuwe uitdaging toe is. De politie, gemeente en Stichting Boog zullen daarom kijken of het BPT een uitgebreidere rol kan gaan spelen. Bijvoorbeeld door buurtbewoners ook van preventieadvies te voorzien (installeren van een deurspion, kierstandhouder etc.). Bovendien kunnen ze bewoners dan informatie geven over Burgernet.

De politie gaat kijken of er afstemming kan plaatsvinden tussen het BPT in Schilderswijk Oost en het BPT van Schilderswijk West. Jongeren verplaatsen zich immers tussen deze buurten en hierdoor kunnen de teams een oogje in het zeil houden op jongeren uit hun eigen buurt.

Er gaan al langere tijd geluiden op om naast het BPT voor Schilderswijk Oost ook voor Schilderswijk Noord een BPT op te zetten. Begin maart 2012 is een voorlichtingsbijeenkomst voor bewoners georganiseerd over dit nieuw op te zetten BPT voor Schilderswijk Noord. In het najaar van 2012 is besloten het BPT uit te breiden naar Schilderswijk Noord. Een minpunt is echter wel dat de briefings door de wijkagenten niet meer structureel plaatsvinden. De mogelijkheden voor informatie-uitwisseling tussen het BPT en de politie zijn daardoor beperkt.

Actief werven deelnemers voor Burgernet

De politie heeft, in samenwerking met de gemeente, actief ingezet op het werven van nieuwe deelnemers aan Burgernet. Op verschillende bijeenkomsten in de buurt is voorlichting gegeven over Burgernet. Aanvankelijk liep het aantal aanmeldingen voor Burgernet gestaag op. Na een wervingsactie van jongeren van het Jongerenpanel Schilderswijk, waarbij bewoners huis aan huis zijn ingelicht over Burgernet, steeg het aantal aanmeldingen sterk. Het totaal aantal deelnemers aan Burgernet ligt in het najaar van 2012 op ruim 500 in het hele werkgebied van bureau Hoefkade.

Naast het werven van Burgernetdeelnemers is Burgernet ook intern onder de aandacht gebracht om te stimuleren dat er Burgernetberichten verstuurd worden.

Jongerenpanel

Hoewel niet tot stand gekomen als onderdeel van het pilotproject, heeft ook het Jongerenpanel een rol gespeeld in de uitvoering van maatregelen.

Eind 2010 werd het Jongerenpanel Schilderswijk opgericht. Het Jongerenpanel bestaat uit jongens en meiden uit de wijk die andere jongeren maatschappelijk willen betrekken bij de wijk. Zij nemen deel aan buurtgerichte en maatschappelijke activiteiten, zoals wijkdebatten, voorlichting op basisscholen en sportactiviteiten, in het kader van de leefbaarheid in de Schilderswijk.

In het kader van relatieverbetering komen het Jongerenpanel, de gemeente en de politie elke zes weken bij elkaar. Dan wordt teruggeblikt op activiteiten die georganiseerd zijn, nagedacht over nieuwe activiteiten en gesproken over onderwerpen die in het kader van de relatieverbetering van belang zijn, bijvoorbeeld waar jongeren terecht kunnen met vragen en opmerkingen over de bejegening door de politie in de wijk. Het Jongerenpanel heeft in 2011 voor de werving van nieuwe Burgernetdeelnemers gezorgd. Daarnaast organiseerden zij een bewonersbijeenkomst over inbraakpreventie. Ook verzorgden zij tijdens de ramadanperiode samen met de gemeente en politie allerlei activiteiten voor buurtbewoners en met name jongeren. Dit heeft bijgedragen aan een goede sfeer in de wijk en er is weinig overlast door jongeren geweest tijdens die periode.

4.2 Resultaten zijn beperkt

Gelet op de problemen die zich vanaf de zomer van 2011 bij de uitvoering van dit project hebben voorgedaan, ligt het voor de hand dat de resultaten van het project beperkt zijn.

Aan de hand van verschillende informatiebronnen⁴ wordt ingegaan op de mate waarin de geformuleerde doelstellingen behaald zijn.

4 Een overzicht van deze informatiebronnen is opgenomen in bijlage 6. Daar wordt tevens ingegaan op de beperkingen van deze bronnen.

4.2.1 Bewoners betrekken bij veiligheid

Ten aanzien van deze doelstelling is enige progressie geboekt.

- Voorafgaand aan het project was er geen enkele vorm van toezicht door buurtbewoners. Inmiddels is er al ruim anderhalf jaar een Buurt Preventie Team actief in de wijk. Er zijn dus meer actieve oren en ogen in de wijk. De inzet van het Buurt Preventie Team zou door nauwere samenwerking met de politie verbeterd kunnen worden.
- Eind september 2011 schakelde bureau Hoefkade over op Burgernet. Inmiddels zijn er 557 deelnemers in het hele werkgebied van bureau Hoefkade. Dit betekent ook dat er meer ogen en oren in het bureaugebied zijn. Er kan niet worden nagegaan hoeveel van die Burgernetdeelnemers in Schilderswijk Oost wonen. Bovendien is het de vraag of Burgernet aansluit bij de bewoners in de wijk (die vaak beperkt Nederlands spreken).
- Bij de start van het project in 2011 zocht de politie contact met verschillende groepen bewoners in de wijk. Het contact tussen politie en bewoners verbeterde daardoor enigszins, maar dat heeft in het project geen vervolg gekregen.

De betrokkenheid van bewoners lijkt, alles bij elkaar genomen, wel iets verbeterd. Maar de contacten die de politie heeft met bewoners beperken zich tot een kleine vaste groep en er gaat (nog) onvoldoende olievlekwerking van uit.

4.2.2 Meldingsbereidheid

Om na te gaan of de meldingsbereidheid in Schilderswijk Oost is toegenomen, heeft Analyse & Research GMS-meldingen geleverd. Deze gegevens zijn opgenomen in bijlage 7.

Onze conclusie op basis van die gegevens luidt dat ten aanzien van het vergroten van de meldingsbereidheid weinig tot geen positief effect gerealiseerd is. Angst voor represailles in combinatie met het feit dat veel daders die in de wijk actief zijn zelf ook in de wijk wonen, zijn daar een belangrijke oorzaak van. Twee voorbeelden illustreren de problematiek.

In de zomer van 2011 zijn bij een buurthuis de ramen ingegoooid. Diezelfde week is er een brief namens de burgemeester gestuurd naar 100 omwonenden met de oproep om zich te melden bij de gemeente of de politie als ze informatie hebben over het voorval. Dit heeft geen enkele reactie opgeleverd. Door een vrouwengroep uit de wijk is een bijeenkomst georganiseerd waarbij de politie een vurig pleidooi heeft gehouden om informatie aan de politie te geven. Vrouwen van deze groep weten wel degelijk wie de ruiten in heeft gegoooid, maar willen hier geen verklaring over afleggen uit angst voor represailles.

In maart 2012 is er een schietpartij in de Koningstraat. De politie raakt op de hoogte van de schietpartij doordat dit door een camerasurveillant wordt gezien, maar niet omdat buurtbewoners de politie informeren.

4.2.3 Heterdaadaanhoudingen

Om te onderzoeken hoe het aantal heterdaadaanhoudingen zich heeft ontwikkeld, hebben we in de Basisvoorziening Handhaving (BVH) van de zaken waarin verdachten zijn aangehouden, onderzocht of de verdachte op heterdaad of buiten heterdaad is aangehouden. Voor Schilderswijk Oost hebben we gekeken naar de delicten woninginbraak, diefstal uit voertuigen en vernielingen. Voor Schilderswijk Noord hebben we alleen gekeken naar het delict woninginbraak.

Op basis van het aantal heterdaadaanhoudingen is het mogelijk om een heterdaadratio te berekenen. Dit is het aantal op heterdaad aangehouden verdachten, afgezet tegen het aantal delicten.

Tabel 4.1: Aantal op heterdaad aangehouden verdachten en heterdaadratio in Schilderswijk Oost en Schilderswijk Noord in de periode januari 2010 t/m september 2012

	Heterdaad- aanhoudingen			Heterdaad- ratio		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Schilderswijk Oost						
Woninginbraak	1	0	2	3%	0%	4%
Diefstal uit voertuig	0	0	1	0%	0%	5%
Vernieling	12	9	8	23%	13%	13%
Schilderswijk Noord						
Woninginbraak	5	11	5	7%	15%	5%

Bron: BVH

Uit bovenstaande tabel kunnen we de volgende zaken opmaken:

- Voor woninginbraken en diefstal uit voertuigen zijn in Schilderswijk Oost nauwelijks verdachten op heterdaad aangehouden.
- Het aantal verdachten dat op heterdaad is aangehouden voor vernielingen is in Schilderswijk Oost afgenomen. Ook de heterdaadratio voor vernielingen is afgenomen ten opzichte van 2010.
- In Schilderswijk Noord is het aantal verdachten dat in 2012 op heterdaad is aangehouden afgenomen ten opzichte van 2011. Minder aanhoudingen op heterdaad en een toename van het aantal woninginbraken zorgen voor een afname van de heterdaadratio in 2012.

We kunnen concluderen dat het project 'Meer Heterdaadkracht' geen effect heeft gehad op de heterdaadaanhoudingen en de heterdaadratio.

4.2.4 Ontwikkeling misdrijven

Tabel 4.2 biedt een overzicht van bij de politie geregistreerde veelvoorkomende delicten.

Tabel 4.2: Geregistreerde misdrijven in Schilderswijk Oost, Schilderswijk Noord en Regio Haaglanden in de periode januari 2010 t/m september 2012

	2010	2011	2012
Schilderswijk Oost			
Woninginbraak	38	30	52
Diefstal uit voertuig	32	34	21
Vernieling	52	71	60
Schilderswijk Noord			
Woninginbraak	68	73	96
Regio Haaglanden			
Woninginbraak	5.023	5.222	4.964
Diefstal uit voertuig	7.528	7.746	6.004
Vernieling	8.192	7.687	6.689

Bron: BVH

Eind 2010 werd vlak voor de start van het project 'Meer Heterdaadkracht' een groep jongens aangehouden die verantwoordelijk was voor criminaliteit en overlast in de wijk. Hierdoor was het aantal woninginbraken voor de start van het project afgenomen.⁵ Uit bovenstaande tabel kunnen we opmaken dat het

aantal woninginbraken in Schilderswijk Oost in 2011 nog verder daalde. In 2012 neemt het aantal woninginbraken echter sterk toe. Daarmee wijkt Schilderswijk Oost af van de regionale trend, waar het aantal woninginbraken juist afneemt in 2012.

In Schilderswijk Noord vinden er bijna twee keer zoveel woninginbraken plaats als in Schilderswijk Oost. Het aantal woninginbraken in Schilderswijk Noord is, net als in Schilderswijk Oost, in 2012 sterk gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren.

Bij diefstal uit voertuigen is vanaf 2010 sprake van een daling, zowel in Schilderswijk Oost als in de regio.

Het aantal vernielingen is licht toegenomen in Schilderswijk Oost. Dit wijkt af van de regionale trend, waar het aantal vernielingen juist afnam.

De toename van het aantal woninginbraken vormde voor de nieuwe bureauchef van Hoefkade aanleiding de aandacht voor woninginbraak (opnieuw) te intensiveren. In eerste instantie is een hotspotanalyse uitgevoerd om goed zicht te krijgen op de problematiek. Uit die analyse blijkt dat Schilderswijk Noord – en in mindere mate ook Schilderswijk Oost – een hotspot is voor woninginbraken. Vervolgens is in de zomer van 2012 een Stuurgroep Woninginbraken opgezet, waaraan naast de politie ook de gemeente en de woningbouwcorporatie deelnemen. Gezamenlijk treffen zij maatregelen tegen woninginbraak. Een van de initiatieven is om in elke wijk een wijkschouw uit te voeren. Met de partners en bewoners wordt gekeken naar inbraakgevoelige objecten, onveilige of onverlichte locaties, vluchtwegen, jeugdgroepen, enzovoort. Een andere maatregel is dat de politie gerichte surveillances uitvoert op hotspots. Daarvoor zijn bikers ingezet.

4.3 Conclusies

We kunnen concluderen dat het project niet of nauwelijks tot positieve effecten heeft geleid, een logisch gevolg van de moeizame uitvoering. Alleen de meldingsbereidheid lijkt enigszins toegenomen, mogelijkwerwijs heeft het BPT hieraan bijgedragen.

5 In Schilderswijk Oost waren in 2008 109 woninginbraken en in 2009 79 (gegevens zijn afkomstig uit HKS).

Uitvoering en resultaten Leyweg

5.1 Een goedlopende uitvoering

5.1.1 De maatregelen

Op 13 februari 2012 heeft burgemeester Van Aartsen winkelcentrum Leyweg bezocht en het startsein gegeven voor het project 'Samen Meer HeterDAADkracht'. Tijdens de opening werd het convenant voor de collectieve briefing getekend. De collectieve briefing is een bijeenkomst waarbij de politie informatie uitwisselt met beveiliging en handhavingsteams over veelplegers, gesignaleerde verdachten en notoire overlastplegers in het winkelcentrum.

Vanaf februari 2012 zijn in het kader van heterdaadkracht de volgende maatregelen in gang gezet.

De inzet van een wijkagent

De politie van bureau Zuiderpark heeft een speciale wijkagent aangesteld voor winkelcentrum Leyweg. De wijkagent is dagelijks aanwezig in het gebied en onderhoudt nauw contact met ondernemers over bijvoorbeeld het nemen van preventieve maatregelen, het doen van aangiften of het informeren over de voortgang van een zaak.

De inzet van toezichthoudende vrijwilligers vanuit de politie

Politiebureau Zuiderpark zet extra politiemensen in vanuit de Flexploeg van Bureau Burgersamenwerking. De Flexploeg bestaat uit drie groepen van burgers die een actieve bijdrage leveren aan burgerparticipatie: dertig Vrijwillige Ambtenaren van Politie (VAP's), twintig Beveiligers in opleiding (Werkgeversservicepunt) en twintig Citystewards Haaglanden. Politie Haaglanden biedt in samenwerking met het Werkgeversservicepunt (WGS) van de gemeente Den Haag,

vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid, werkloze burgers die in opleiding zijn voor Beveiliger niveau 2, de mogelijkheid om stage te lopen in de Flexgroep WGS. September 2011 is, in samenwerking tussen Bureau Burger-samenwerking en de gemeente Den Haag, het project 'Citystewards' van start gegaan. Dit project biedt jongeren de kans een AKA-opleiding (Beveiliging niveau 1) te volgen, wat kan leiden tot een diploma van MBO-1-niveau.

De toezichthoudende vrijwilligers surveilleren dagelijks in het gebied en vormen een laagdrempelig aanspreekpunt voor ondernemers en het winkelend publiek.

De inzet van een biker van de politie

Politiebureau Zuiderpark heeft een politiebiker gestationeerd in winkelcentrum Leyweg. Na een melding kan de biker direct opvolging geven, waardoor de aanrijtijden worden verkort en de kans op een heterdaadaanhouding wordt vergroot. Ook de biker vormt door zijn permanente aanwezigheid een laagdrempelig aanspreekpunt voor ondernemers en burgers.

De inzet van gemeentelijk cameratoezicht

De politie heeft bij de gemeente een aanvraag ingediend voor een tijdelijk cameraproject. In februari 2012 is een aantal camera's geplaatst rondom het winkelcentrum. De beelden worden gedurende bepaalde tijden live bekeken in de cameratoezichtcentrale voor Den Haag. Zodra de observanten een melding krijgen of wanneer zij zelf live een incident zien, wordt deze informatie doorgegeven aan de mensen op straat. Het project is inmiddels met een halfjaar verlengd.

De veiligheidsnieuwsbrief

De gemeente Den Haag heeft samen met het vastgoedmanagement van winkelcentrum Leyweg een veiligheidsnieuwsbrief opgesteld, die maandelijks wordt verspreid onder de ondernemers. De brief wordt mede samengesteld door ondernemers van de Commissie Veiligheid van de ondernemingsvereniging. In de nieuwsbrief wordt aandacht geschonken aan de maatregelen die alle partijen

hebben genomen om het gebied veiliger en leefbaarder te maken. Ook staan er preventietips in voor ondernemers en beschrijft de politie een aantal succesverhalen over daders die met hulp van burgers en ondernemers op heterdaad zijn aangehouden.

Politieadviezen

De politie informeert ondernemers en marktkraamhouders over de werkwijze van notoire criminelen in het gebied (zoals zakkenrollers) en koppelt informatie over concrete incidenten of aangiften naar hen terug. Op die manier worden ondernemers alert gemaakt op eventuele daders.

Speciale acties politie

De politie voert structureel en op specifieke tijden en locaties onopvallende speciale acties (in burger) uit tegen zakkenrollers, winkeldieven en fietsendieven. Op die manier wordt het de daders nog moeilijker gemaakt om in het gebied te opereren.

KVO-plustraject

De gemeente heeft het initiatief genomen voor de start van een KVO-plustraject bij winkelcentrum Leyweg. Vanuit het Hoofd Bedrijfschap Detailhandel is een projectleider aangesteld voor dit project. Hij ondersteunt de ondernemers bij het verbeteren van hun organisatiegraad en het treffen van (collectieve) maatregelen, waaronder 'afrekenen met winkeldieven', installeren van afroomkluizen en het creëren van safetyspots bij geldautomaten.

Publiekscampagnes

De gemeente heeft, in samenwerking met de politie, campagnes opgezet waarmee het winkelend publiek bewust wordt gemaakt van de aanwezigheid van zakkenrollers en fietsendieven. De politie zal hierover met de ondernemers en het winkelend publiek communiceren. Daarnaast worden ondernemers door

de winkelstraatmanager overgehaald mee te doen aan het project ‘afrekenen met winkeldieven’. In het gebied zullen ook posters en informatieborden worden neergezet om zowel publiek als ondernemers te informeren over deze maatregel.

Inzet van particuliere beveiliging

De beheerders en eigenaren zijn per 1 februari 2012 gestart met de inzet van particuliere beveiligers in het hele gebied. Deze beveiligers houden toezicht in het winkelgebied, kunnen daders op heterdaad aanhouden en ondersteunen ondernemers in moeilijke situaties. Alle ondernemers krijgen het telefoonnummer van de beveiligers, zodat zij de beveiligers kunnen bellen in geval van bijvoorbeeld overlast van groepen jongeren of ter ondersteuning bij aanhouding van een winkeldief. De politie verzorgt een gezamenlijke briefing met beveiligers, zodat er tussen hen directe communicatie is. De kosten van deze maatregelen worden voor een deel aan de ondernemers doorberekend via de servicekosten.

Deelname aan Burgernet

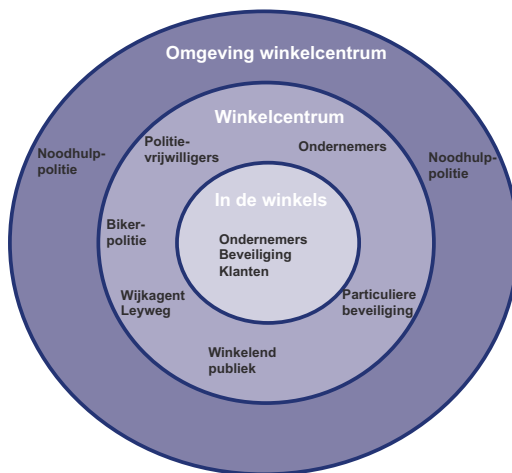
Ondernemers in het gebied zijn door politiemensen in opleiding en door de winkelstraatmanager van het HBD benaderd om mee te doen aan Burgernet, waaraan een sms-dienst is gekoppeld. Deelnemers van Burgernet krijgen een sms-bericht van de politie als er bijvoorbeeld inbrekers of winkeldieven actief zijn in een buurt. Zodra burgers de verdachte zien, kunnen zij naar een speciaal telefoonnummer bellen en vertellen wat ze hebben gezien. Na afloop krijgen deelnemers een sms-bericht over de afloop van de zaak.

Donkere Dagen Offensief

Het gebied rond Leyweg is eind 2011 door de gemeente aangewezen als plek die in aanmerking komt voor het Donkere Dagen Offensief. Dat betekent dat er extra aandacht vanuit gemeente en politie aan het gebied is gegeven. Zo liepen er in de donkere maanden extra gemeentelijke toezichthouders rond en leverde ook de politie extra toezicht. De politie brieft de gemeentelijke toezichthouders over de aanwezige notoire overlastveroorzakers.

5.1.2 Toezichtmodel: vergroten van de sociale controle

Het belangrijkste ingrediënt van de aanpak ‘Samen Meer HeterDAADkracht’ is het vergroten van het aantal alerte ogen in het gebied. Bij het winkelcentrum Leyweg wordt door verschillende partijen en organisaties toezicht gehouden, waardoor het aantal waarnemingen kan worden vergroot. Dit toezicht vindt plaats in verschillende schillen: in de winkel, rondom de winkel en in de omgeving van het winkelcentrum. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Figuur 5.1: De drie toezichtschillen rond winkelcentrum Leyweg

In de winkels zijn met name ondernemers, personeel en klanten verantwoordelijk voor het waarnemen van incidenten. Dat betekent dat zij alert moeten zijn op verdacht gedrag en/of verdachte personen. Door middel van communicatie door de politie Zuiderpark en de projectleider van het KVO-plustraject, moet dit bewustzijn worden vergroot. De grotere winkelketens zoals V&D, Jumbo en Kruidvat beschikken over particuliere beveiligers die zich met name bezighouden met het waarnemen van en optreden tegen criminaliteit in de winkel. De beveiligers worden tijdens de wekelijkse briefing van de politie Zuiderpark gevoed met informatie over veelplegers, overlastplegers en notoire criminelen.

In het gebied rondom de winkels houden vrijwilligers van de politie, particuliere beveiligers, de wijkagent en een politiebiker toezicht. Deze partijen werken nauw met elkaar samen en wisselen dagelijks tijdens hun diensten en

wekelijks bij de briefing informatie uit over notoire overlastveroorzakers. In deze schil is ook een rol weggelegd voor oplettende burgers, die verdacht gedrag en/of verdachte personen moeten melden aan politie of beveiliging. Zowel de particuliere beveiligers als politie kunnen personen aanhouden wanneer deze op heterdaad worden betrapt. Doordat de politie met extra eenheden aanwezig is, kunnen zij direct assisteren bij een aanhouding en de verdachte wegleiden naar bureau Zuiderpark.

De buitenste schil van het toezichtmodel bestaat uit noodhulpauto's van de politie. Noodhulpauto's worden vanuit de regionale meldkamer aangestuurd op basis van binnengekomen 112-meldingen of meldingen van politiemensen op straat.

5.2 Positieve resultaten

Aan de hand van verschillende informatiebronnen⁶ wordt ingegaan op de mate waarin de vijf geformuleerde doelstellingen behaald zijn.

5.2.1 Gezamenlijk vergroten toezicht

De bereidheid van ondernemers een actieve bijdrage te leveren aan de veiligheid in het gebied is vergroot, zo blijkt uit onze informatie.

- Het KVO-traject en de winkeliersvereniging zijn weer helemaal opgebloeid. Ondernemers kijken weer verder dan hun eigen winkel, en veiligheid staat op de agenda. In het bestuur van de winkeliersvereniging zitten nu ook de grotere ondernemingen. Het aanstellen van een projectleider vanuit het HBD heeft hier een belangrijke rol in gespeeld.
- De politie heeft sterk geïnvesteerd in de relatie met de ondernemers: 'kennen en gekend worden'. Ondernemers in het gebied melden kort na de start van de maatregelen steeds vaker voorvallen aan de politie. Zo krijgt bureau Zuiderpark dagelijks camerabeelden aangeleverd die door ondernemers zijn gemaakt.

6 Een overzicht van deze informatiebronnen is opgenomen in bijlage 6.

De positieve resultaten worden ondersteund door de volgende uitkomsten van de enquête die in het voorjaar van 2012 onder ondernemers is gehouden. De ruime meerderheid van de ondervraagde ondernemers is bereid zich actief in te zetten en samen te werken om criminaliteit en overlast in Leyweg tegen te gaan (69%). Slechts 7% geeft aan hiertoe niet bereid te zijn. Een kwart van de ondernemers weet niet of ze zich actief in wil zetten tegen criminaliteit en overlast. Bovendien zijn de ondernemers die incidenten melden vrij positief over het optreden van de politie; haar optreden wordt met een gemiddeld rapportcijfer van 7,1 beoordeeld.

Meldingsbereidheid

Om na te gaan of de meldingsbereidheid in het winkelgebied Leyweg is toegenomen, heeft Analyse & Research de GMS-meldingen geleverd.

Er kan op grond van die gegevens geconstateerd worden dat met name de meldingsbereidheid voor winkeldiefstal vergroot is door het project. Door de politie wordt dit onderschreven en geïllustreerd met de volgende casuïstiek.

Zo liepen scholieren tijdens hun stage beveiliging langs de V&D en zagen zij dat een man met een big shopper de winkel uit kwam. Toen zij aan de man vroegen wat daar in zat, rende deze hard weg en na een korte achtervolging kon hij worden aangehouden door de politie. Ook zag een schoenenverkoper dat een jongeman een tasje van een oude dame (80 jaar) plunderde bij hem in de winkel. De dief liep weg en hij ging erachteraan. Na een achtervolging kon hij de dief aanhouden. Bij C&A waren winkeldieven actief die het personeel intimideerden en hun vertelden dat ze de goederen uit de rekken zouden pakken en niet zouden afrekenen. Deze daders zijn een tijdlang weggekommen met dit gedrag, totdat medewerkers – mede door dit project – meer vertrouwen hadden in de politie. Toen de daders opnieuw bezig waren, werden camerabeelden aan de politie overhandigd. De politie kon één dader vrij snel aanhouden.

Herkomst meldingen

We hebben bij het analyseren van de dagrapportages ook gekeken van wie de initiële waarneming/melding afkomstig was: een ondernemer, beveiligers (in de winkel of surveillerend op straat), de politie zelf of een burger.

Uit de analyse van de dagrapportages blijkt dat de meeste heterdaadincidenten als eerste worden waargenomen door een beveiligers en/of ondernemer. Uit de dagrapportages is niet precies te achterhalen of het gaat om winkelbeveiligers, particuliere beveiligers die sinds februari surveilleren of een andere toezichthoudende instantie. Zodra de beveiligers een incident waarnemen, wordt dit direct doorgegeven aan de politie, die meestal direct ter plaatse is. De politie merkt dat beveiligers meer vertrouwen hebben in het aanspreken van winkeldieven of overlastveroorzakers doordat de politie direct acteert op meldingen en meestal snel ter plaatse is.

Vanaf februari zien we ook een voorzichtige toename van de initiële waarnemingen van ondernemers zelf.

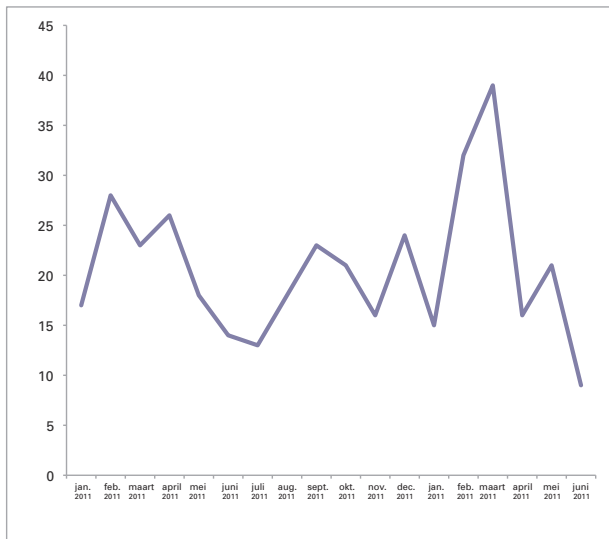
5.2.2 Heterdaadaanhoudingen

In het BVH-systeem zit een module ‘dagrapportages’. Met deze module is het mogelijk om van alle ingevoerde processen-verbaal het ‘rapport van bevindingen’ te lezen. Hierin staat aangegeven wat er is gebeurd, van wie de initiële melding afkomstig was en of er op hetzelfde moment wel of geen verdachte is aangehouden.

Bij het selecteren van de dagrapportages hebben we de volgende selectiecriteria gebruikt:

- De straten die vallen onder winkelcentrum Leyweg.
- Periode januari 2011 - juni 2012.
- Aangiften van ‘winkeldiefstal’, ‘fietsendiefstal’, ‘zakkenrollerij/tassenroof’ en ‘overige diefstal’ (dit is een verzamelbak waarin soms ook winkeldiefstallen, fietsendiefstallen of zakkenrollerijen zijn weggeschreven).
- Zaken waarbij een verdachte is aangehouden. Dit is namelijk een voorwaarde voor een heterdaadaanhouding.

De informatie uit deze selectie van dagrapportages is weergegeven in figuur 5.2.

Figuur 5.2: Aantal heterdaadincidenten en heterdaadaanhoudingen in Leyweg (januari 2011-juni 2012)
Bron: BVH

In de afgelopen anderhalf jaar zijn rond het winkelcentrum Leyweg 373 daders op heterdaad aangehouden. In 369 gevallen (99%) was sprake van een winkeldiefstal, in twee gevallen ging het om een zakkenrollerij, eenmaal om fietsendiefstal en in een andere zaak om oplichting.

In februari en in maart van 2012 zien we een sterke toename van het aantal heterdaadaanhoudingen. Deze toename valt samen met de invoering van het integrale toezichtmodel (zie paragraaf 5.1.2) en het is plausibel dat de vergroting van het toezicht heeft geleid tot de sterke groei van het aantal heterdaadaanhoudingen.

De verwachting was ook dat het intensieve toezicht en de vele heterdaadaanhoudingen een afschrikwekkende werking zouden hebben op daders en het aantal aanhoudingen na verloop van tijd weer zou dalen. Deze verwachting blijkt inderdaad uit te komen. In juni 2012 ligt het aantal aanhoudingen op het laagste niveau sinds januari 2011. Volgens de politie, toezichthouders, gemeente en ondernemers zijn de notoire daders afgeschrikt en blijven zij weg uit het gebied.

Of zoals een politiebeambte dit verwoordde: 'Het gebied is afgepakt van de criminelen en overlastveroorzakers en teruggeven aan de ondernemers en burgers.' De projectleider van bureau Zuiderpark heeft van collega's uit andere wijkteams gehoord dat er bij een aantal winkelcentra in 'hun gebied' sprake is

van een toename van criminaliteit en overlast. Het lijkt erop dat een deel van de notoire criminelen en overlastveroorzakers zich verplaatst heeft naar andere plekken. De doelstelling dat het project 'Samen Meer HeterDAADkracht' op langere termijn moet leiden tot een afname van misdrijven, lijkt na een paar maanden al behaald te zijn.

5.2.3 Opgehelderde zaken

Tabel 5.1 biedt een overzicht van de ontwikkeling van opgehelderde zaken.

Tabel 5.1: Opgehelderde zaken en ophelderingspercentages Leyweg en regio Haaglanden in de periode januari 2010 t/m juni 2012

	Aantal 2010	% 2010	Aantal 2011	% 2011	Aantal 2012	% 2012*
Winkelcentrum Leyweg						
winkeldiefstal	148	84%	195	83%	113	87%
diefstal van fiets	1	4%	0	0%	0	0%
zakkenrollerij	5	4%	1	1%	2	6%
Regio Haaglanden						
winkeldiefstal	3.860	86%	3.552	82%	1.817	84%
diefstal van fiets	297	5%	270	4%	122	4%
zakkenrollerij	106	3%	61	2%	39	3%

Bron: BVH

*De cijfers over 2012 zijn beschikbaar tot en met juni

Het ophelderingspercentage voor winkeldiefstal ligt hoog. Dit komt doordat in het algemeen alleen aangifte van winkeldiefstal wordt gedaan als een winkeldief is aangehouden. In de eerste helft van 2012 ligt het ophelderingspercentage in Leyweg wat hoger dan in 2010 en 2011; mogelijk wordt dit (mede) veroorzaakt door het grote aantal aangehouden winkeldieven in februari en maart 2012.

De doelstelling dat het project moet leiden tot een toename van het ophelderingspercentage is deels gehaald. Het ophelderingspercentage van winkeldiefstal is gestegen, terwijl dat van zakkenrollerij en fietsendiefstal ongewijzigd gebleven is.

De aantallen opgehelderde zaken van fietsendiefstal en zakkenrollerij zijn, zowel voor Leyweg als voor de regio Haaglanden als geheel, klein. Het project lijkt hier tot nu toe niet of nauwelijks invloed op te hebben.

5.2.4 Ontwikkeling misdrijven

In tabel 5.2 wordt de ontwikkeling van het aantal aangiften van winkeldiefstal, fietsendiefstal en zakkenrollerij weergegeven.

Tabel 5.2: Aantal aangiften Leyweg en de regio Haaglanden in de periode 2010-2012

	<i>aantal aangiften 2010</i>	<i>aantal aangiften 2011</i>	<i>Aantal aangiften 2012*</i>
Winkelcentrum Leyweg			
winkeldiefstal	177	234	260
diefstal van fiets	28	20	20
zakkenrollerij	119	98	62
Regio Haaglanden			
winkeldiefstal	4.494	4.307	4.342
diefstal van fiets	5.421	6.239	5.722
zakkenrollerij	3.560	3.249	2.788

Bron: BVH

* De cijfers over 2012 zijn beschikbaar tot en met juni. We hebben op basis van de aantallen over de eerste zes maanden een voorspelling gedaan voor het gehele jaar 2012

Vanaf 2010 is het aantal aangiften van winkeldiefstal gestegen rond Leyweg. Deze trend is tegenovergesteld aan die van de regio, waar vanaf 2010 het aantal aangiften van winkeldiefstal afneemt. Het lijkt erop dat door de toegenomen alertheid van burgers en ondernemers van Leyweg meer aangifte van winkeldiefstal wordt gedaan. Bij zakkenrollerij is vanaf 2010 sprake van een daling; zowel in de regio als bij Leyweg. Opvallend is ook dat bij Leyweg het aantal aangiften van fietsendiefstallen gelijk is gebleven, terwijl dit in de regio Haaglanden juist is toegenomen. De toegenomen aandacht voor zakkenrollerij en fietsendiefstal bij Leyweg heeft niet geleid tot een stijging van het aantal aangiften van deze twee misdrijven.

Het reeds gememoreerde feit dat het aantal heterdaadaanhoudingen van winkeldieven na een piek in het voorjaar vervolgens sterk is afgenomen, duidt er eveneens op dat het aantal winkeldiefstallen ten gevolge van het project gedaald is.

Ook door de enquête onder ondernemers wordt dit beeld bevestigd. Driekwart van de bevroegde ondernemers geeft aan dat de veiligheidssituatie in Leyweg in het afgelopen jaar verbeterd is (75%). Slechts 4% is van mening dat de situatie verslechterd is. 11% geeft aan dat de veiligheidssituatie gelijk gebleven is en 11% geeft aan niet te weten hoe deze zich heeft ontwikkeld.

Dat het winkelgebied veiliger is geworden, blijkt ook enkele positieve neveneffecten te hebben.

- De laatste maanden zijn er meer winkels open in de avonduren. Voor de start van het project durfden een aantal ondernemers na zes uur 's avonds de deuren niet meer te openen. Deze negatieve trend lijkt doorbroken te zijn.
- Waar het winkelgebied anderhalf jaar geleden nog kampte met leegstand, zien we dat steeds meer panden worden betrokken door nieuwe ondernemers.
- Uit gegevens van een van de vastgoedeigenaren (zie bijlage 5) blijkt dat het aantal bezoekers in Leyweg vanaf februari 2012 sterk is gestegen en boven het niveau van 2010 en 2011 ligt.

5.3 Conclusies

Met het project zijn (voor zover meetbaar) de belangrijkste doelstellingen geheel of gedeeltelijk gerealiseerd:

- Het toezicht in het winkelgebied is vergroot.
- De meldingsbereidheid voor winkeldiefstal is vergroot, maar voor zakkenrollerij en fietsendiefstal kan dat niet uit de cijfers worden opgemaakt.
- Het aantal heterdaadaanhoudingen neemt direct na de start van het project sterk toe.
- De veiligheidssituatie in het winkelgebied is verbeterd, hetgeen onder meer blijkt uit het feit dat sinds de piek van heterdaadaanhoudingen in het voorjaar van 2012 veel minder winkeldieven worden aangehouden.

Slotbeschouwing

6.1 Succes- en faalfactoren

Met het project in het winkelgebied Leyweg zijn positieve resultaten behaald, met het project in Schilderswijk Oost daarentegen niet. Natuurlijk is dat laatste een teleurstelling voor betrokkenen, aan de andere kant maakt de vergelijking van beide projecten het mogelijk om succes- en faalfactoren scherp in beeld te brengen.

6.1.1 Continuïteit in personele bezetting

De projectleider Leyweg heeft van begin tot eind het project geleid en heeft daarvoor vanuit de bureauleiding voldoende ruimte gekregen. In de Schilderswijk leidde het vertrek van de eerste projectleider tot verwatering van het project. Doordat ook de leidinggevende die het project in zijn portefeuille had, vertrok, bleef er van de aanvankelijke betrokkenheid bij en kennis van het project binnen bureau Hoefkade weinig over. De nieuwe projectleider moest daarom feitelijk een nieuwe start maken.

6.1.2 Winkeldiefstal is een 'dankbaar' delict

Aangezien winkeldiefstal veelvuldig voorkomt en aanhoudingen van dit delict voor het overgrote deel heterdaadjes zijn, is winkeldiefstal goed geschikt voor een heterdaadaanpak. Door de aanzienlijke aantallen kunnen de positieve resultaten goed zichtbaar gemaakt worden. Bij andere delicten is dit een stuk lastiger.

6.1.3 Alliantie met gemeente

In Leyweg hebben politie en gemeente de aanpak van de veiligheid in het winkelgebied als een gezamenlijk project beschouwd. Het gezamenlijk optrekken was een belangrijke factor in de onderhandelingen met de vastgoedondernemers en de winkeliers. Zo gaf het aantrekken van een winkelstraatmanager door de gemeente een doorslaggevende impuls voor de deelname van ondernemers en vastgoedeigenaren. Het officiële startschot door de burgemeester en de ondertekening van het convenant over de collectieve briefing van winkeliers door de politie op 13 februari 2012 vormde een duidelijke bekrachtiging van het gerealiseerde draagvlak voor het project.

In de Schilderswijk is de samenwerking met de gemeente veel minder hecht geweest. Het project is altijd een politieproject gebleven. Daarbij past de kanttekening dat een gezamenlijke aanpak van politie en gemeente ook veel lastiger te realiseren was. Mede ten gevolge van het predicaat 'krachtwijk' houden verschillende organisaties (politie, gemeente, woningbouwvereniging, Stichting Boog) zich bezig met bewonersparticipatie. Elke organisatie doet dat met haar eigen projecten, middelen en specifieke invalshoeken. Een gecoördineerd programma van samenhangende maatregelen zou ongetwijfeld efficiënter en effectiever zijn.

6.1.4 Participatie van burgers en/of ondernemers

In het winkelgebied Leyweg is de participatie van ondernemers een noodzakelijke voorwaarde voor succes. Om die participatie te bewerkstelligen is een proces van lange adem nodig geweest.

Cruciale succesfactoren daarbij zijn:

- Van begin af aan zijn de ondernemers betrokken: zowel bij de probleem-analyse als bij het vaststellen van de maatregelen is er volop gelegenheid geboden voor de inbreng van ondernemers.
- De ondernemers hebben steeds met dezelfde wijkagent (de projectleider) te maken gehad; een vaste contactpersoon die een belangrijke rol speelde in het winnen van het vertrouwen dat ondernemers in de politie moeten stellen om informatie te gaan delen en zelf een actieve rol te spelen bij het aanhouden van winkeldieven.
- Het consequent vasthouden aan een onderhandelingsstrategie van 'voor wat hoort wat': tegenover investeringen van de kant van de politie en gemeente moeten inspanningen van ondernemers staan.

Schilderswijk Oost is een buurt waar bewoners weinig vertrouwen hebben in de politie: de bereidheid om misdrijven te melden is gering. Het buurtpreventieteam is een van de maatregelen waarmee de relatie tussen politie en publiek verbeterd zou moeten worden. Een van de weinige positieve resultaten van de pilot is dat het buurtpreventieteam is blijven draaien en een vaste kern van vrijwilligers heeft weten te binden. Maar er is ook geconstateerd dat het buurtpreventieteam geen olievlekwerking heeft gehad. Voor het verkrijgen van een bredere medewerking van bewoners bij het vergroten van de veiligheid in de wijk is een intensievere en slimmere aanpak nodig, waarmee veel meer buurtbewoners betrokken worden. De hierboven genoemde samenwerking met de gemeente is daarbij een must.

6.1.5 Negatieve beeldvorming

Tussen ondernemers en politie bestaat over en weer vaak negatieve beeldvorming. Ondernemers hoor je vaak zeggen: 'Als je de politie belt dat je een winkeldief hebt gepakt, duurt het uren voordat ze hem komen halen' en de politie hoor je vaak denken: 'winkeliers zijn te gierig om geld uit te geven aan betere beveiliging.' Voor zover er in het winkelgebied Leyweg sprake was van dergelijke negatieve beeldvorming is die goed overwonnen. Daarbij is van belang geweest dat de politie snel ter plekke was wanneer dat voor winkeliers nodig was.

In de Schilderswijk is er wat betreft het doorbreken van negatieve beeldvorming nog veel werk aan de winkel. In de communicatie met bewoners zal aandacht moeten zijn voor de negatieve beeldvorming over de politie bij bewoners en de gebeurtenissen en incidenten die aan die beeldvorming bijdragen. Vaak gaat het om simpele dingen die misgaan, zoals de zaak waarbij een bewoner een anonieme verklaring had afgelegd, maar toch met naam en toenaam in het proces-verbaal terecht was gekomen. Om dit soort incidenten, die geboekte vooruitgang teniet kunnen doen, zo veel mogelijk te voorkomen, is het nodig dat de focus op relatieverbetering bureaubreed aanwezig is: van baliemedewerkers tot wijkagenten en van basispolitiezorg tot leiding.

Tegelijkertijd is omgekeerd de beeldvorming van de politie over de buurt van belang. Zo kregen we bij bureau Hoefkade vaak het geluid te horen dat de doorstroom in de wijk groot is, waardoor de bewoners weinig binding met de wijk hebben. De grote doorstroom in de wijk dateert echter van de jaren negentig. Uit cijfers van de gemeente blijkt dat daar tegenwoordig geen sprake

meer van is (de mutatiegraad bij sociale verhuur ligt met 4,3 tegenover 7,5 zelfs lager dan gemiddeld in de gemeente Den Haag).

Wat voor het doorbreken van die negatieve beeldvorming niet helpt, is dat de gemeente niet toestaat dat bij bepaalde vormen van communicatie met bewoners die het Nederlands (nog) onvoldoende machtig zijn, de taal van het land van herkomst gebruikt wordt. Zo kunnen Burgernetoproepen alleen in het Nederlands gedaan worden; dit zal voor veel bewoners een drempel opwerpen om deel te nemen.

6.1.6 Het toezichtmodel

Specifiek voor Leyweg is het toezichtmodel een inhoudelijke succesfactor. De kracht van het model is dat via een krachtige visualisering duidelijk wordt gemaakt dat toezicht van ondernemers, particuliere beveiligers, winkelend publiek, wijkagent, politiebikers, politievrijwilligers en noodhulppolitie aanvullend aan elkaar zijn bij het vergroten van de veiligheid in het winkelgebied. De betrokkenheid van verschillende onderdelen van de politie bij deze aanpak maakt tevens duidelijk dat het project ook bij de politie op een breed draagvlak kan rekenen.

6.1.7 Werken volgens het SARA-model

De politie Haaglanden werkt volgens het SARA-model. SARA staat voor *Scanning, Analysis, Response and Assessment* en is in de wereld vermoedelijk de meest toegepaste vorm van de probleemgerichte aanpak. Bij deze probleemgerichte aanpak wordt altijd planmatig te werk gegaan volgens de volgende vier stappen:

- In beeld krijgen van de belangrijkste problemen.
- Analyse van het probleem: wat is er precies aan de hand op deze hotspot, wie kan en wil er wat aan doen en welke maatregelen zijn (mogelijk) effectief? Op grond van deze probleemanalyse wordt een plan van aanpak opgesteld.
- Invoering en uitvoering van de maatregelen.
- Evaluatie van de aanpak. Hoe verloopt de invoering/uitvoering en wat zijn de resultaten? Zo nodig wordt op grond van de evaluatie de uitvoering van maatregelen bijgesteld.

In beide projecten is volgens dit model gewerkt, met name de tweede en derde stap zijn in Leyweg beter uitgevoerd dan in de Schilderswijk; veel van de hierboven beschreven succes- en faalfactoren zijn terug te vinden in de handleiding *Hotspotaanpak in vier stappen* (Van Dijk, Van den Handel & Versteegh, 2011).

6.2 Praktische bruikbaarheid heterdaadkracht?

De bovenstaande succes- en faalfactoren laten zien dat het realiseren van een (succesvolle) heterdaadaanpak nog niet zo simpel is. Het is dan ook de vraag of het concept 'heterdaadkracht' praktische bruikbaarheid heeft voor de politie en waar die bruikbaarheid dan in gelegen is.

6.2.1 Heterdaadkracht is geen doel op zich

De beide pilots hebben duidelijk gemaakt dat heterdaadkracht geen doel op zich is. De belangen van betrokkenen – zeker bij de samenwerkingspartners van de politie – liggen niet primair bij het aanhouden van de daders, maar bij het vergroten van de veiligheid in het gebied.

Bovendien is het vergroten van het aantal aanhoudingen in een gebied een tijdelijke zaak, zoals ook uit de ervaring met het project Leyweg blijkt.

Het vergroten van de heterdaadkracht is in feite het dadergerichte onderdeel van een hotspotaanpak. Daar is niets mis mee, want uit de eerder genoemde handleiding *Hotspotaanpak in vier stappen* is bekend dat de aanpak van hotspots een effectieve vorm van criminaliteitsbestrijding is.

Wel is het goed te bedenken dat het begrip 'heterdaadkracht' het gevaar in zich houdt dat andere organisaties (waaronder de gemeente) en burgers, denken dat het hier om een typische politietaak gaat. Als 'heterdaadkracht' als credo wordt gebruikt, dient de politie direct dit misverstand te bestrijden.

6.2.2 Burgerparticipatie essentieel

Aangezien het vangen van boeven tot de kerntaken van de politie gerekend wordt, is een heterdaadaanpak niets meer en niets minder dan een onderdeel van het reguliere politiewerk. De meerwaarde van het concept 'heterdaadkracht' ligt dan ook vooral besloten in aandacht voor de rol die burgers kunnen

hebben bij het op heterdaad aanhouden van daders. En daarmee dient zich een veel breder vraagstuk voor de politie aan: hoe gaan we er voor zorgen dat oog hebben voor een goede relatie met burgers een centraal onderdeel gaat vormen in het korpsbeleid en de wijze waarop politiemensen bij hun werk burgers tegemoet treden?

In het artikel ‘Communicatie met de burgers: waakzaam en dienstbaar?’ (Van Dijk & Beunders, 2012), dat is opgenomen in de bundel *Voer voor kwartiermakers*, staat een aantal uitgangspunten die in dit verband van belang zijn. We noemen er hier twee:

- 1 Vermijd te grote nadruk op verticale verantwoording en geef aandacht aan de horizontale verantwoording aan de burger. Informatie over de veiligheidsproblemen in de eigen stad en wijk en de resultaten van de politieaanpak moeten voor de burger eenvoudig toegankelijk zijn via (gemeentelijke) websites, maar ook via bijeenkomsten die op buurtniveau georganiseerd worden.
- 2 Speel in op de wensen van burgers om meer invloed uit te oefenen op het doen en laten van de politie en versterk de ontwikkeling die in gang is gezet om buurtbewoners te raadplegen en invloed te geven bij het bepalen van de problemen die door de politie in de buurt aangepakt moeten worden. Dit punt wordt onderschreven in het artikel ‘Co-creatie met burgers en bedrijven’ (Van Bochove, Van der Hoeven & Staffeleu, 2012) waarin de Veilige Buurten Teams in Limburg Noord als lichtend voorbeeld ten tonele worden gevoerd.

Kortom: uitdagingen genoeg als de nationale politie op structurele wijze voor meer heterdaadkracht wil zorgen.

Literatuur

- Baardewijk, J. van, G. van den Brink & P. van Os (2007). *Meer Heterdaadkracht, aanhoudend in de buurt*. Apeldoorn: Politieacademie.
- Bochove, M.G. van, L. van der Hoeven & E. Staffeleu (2012). 'Co-creatie met burgers en bedrijven'. In: *Tijdschrift voor de Politie* 74, 7/12.
- Dijk, B. van, C. van den Handel & P. Versteegh (2011). *Hotspotaanpak in 4 stappen*. Apeldoorn: Politieacademie.
- Dijk, B. van & H. Beunders (2012). 'Communicatie met de burgers: waakzaam en dienstbaar?' In: F. Vlek & P. van Reenen (red.), *Voer voor kwartiermakers*. Apeldoorn: Politie en Wetenschap.
- Meer Heterdaadkracht winkelcentrum De Leyweg. Plan van Aanpak* (2011). Den Haag: Politie Haaglanden.
- Meer Heterdaadkracht Schilderswijk Oost. Eerste tussenevaluatie* (2011). Amsterdam: DSP-groep.
- Meer Heterdaadkracht in Den Haag. Tweede voortgangsrapportage* (2012). Amsterdam: DSP-groep.
- Meer Heterdaadkracht. Eindevaluatie Schilderswijk Oost* (2012). Amsterdam: DSP-groep.
- Naeyé, J. (1989) *Heterdaad, Politiebevoegdheden bij ontdekking op heterdaad in theorie en praktijk* (dissertatie Vrije Universiteit), Arnhem:Gouda Quint/Lochem: Van den Brink.
- Ponjee, A. en S. Wouters (2009). *Heterdaadkracht in perspectief. Onderzoek naar de Utrechtse Heterdaadkracht*. Politie Utrecht.
- Ponjee, A. en S. Wouters (2010). *Projectvoorstel politie Haaglanden*. Apeldoorn: Politie en Wetenschap.
- Samen meer HeterDAADKracht. Eindevaluatie Leyweg* (2012). Amsterdam: DSP-groep.

Bijlagen

1 Samenstelling begeleidingscommissie

• Frans de Ruiter (voorzitter)	Chef Bureau Burgersamenwerking
• Ab Bachofner	Bureau Burgersamenwerking
• Tom van den Akker	Projectleider Leyweg
• Lars de Jong	Projectleider Schilderswijk Oost
• Nazier Mohamed	Plaatsvervangend Chef Meldkamer
• Jos Scheutjens	Ploegchef frontoffice BRI
• Martijn van Nierop	vtsPN/Landelijk programma
	Heterdaadkracht
• Frits Vlek	Politie & Wetenschap
• Bram van Dijk	DSP-groep

2 Overzicht organisaties, initiatieven en overleggen in Schilderswijk Oost in 2010

Overheid

- Politie
- Gemeente Den Haag
- Stadsdeel Centrum
 - Krachtwijkcoördinator
 - Welzijn Jeugd & Burgerschap

Welzijn

- Zebra Welzijn: organisatie voor brede maatschappelijke ondersteuning
 - Stedelijk Mobiel Jongeren Team (SMJT)
 - Buurtcentrum de Tuimelaar
- Stichting Boog: stedelijke organisatie voor samenlevingsopbouw, ondersteunt burgers bij tot stand brengen burgerinitiatieven
- Jongerenwerkers buurthuis Samson

(Multiculturele) Zelforganisaties

- Stichting bewonersorganisatie De Paraplu
- Stichting Al Hadaf
- Stichting Move
- Stichting Jongeren aan Zet
- Stichting Moeder & Kind
- Clubhuis Musse
- De Volharding: wijkcentrum waar een groot aantal migrantenorganisaties zijn gevestigd, zoals ITTIHAAD (Vereniging Marokkaanse Bewonersorganisatie), Marokkaanse vereniging El Ouahda, SBBS Stichting Bewonersorganisatie Somaliërs, Stichting Amman en Turkse Werkgroep Schilderswijk

Scholen

- Basisschool Het Startpunt
- ROC Mondriaan College

Projecten/initiatieven

- Next-projecten (project vanuit de gemeente ter verbetering relatie jongeren en politie)
- Jongerenpanel

- Helden in de wijk (basisschoolproject voor groep 7 en 8, dat kinderen bewust maakt van hun eigen bijdragen aan veiligheid in de woonomgeving en de relatie met de politie tracht te verbeteren)
- Burgers in blauw (project vanuit de politie om burgers inkijk te geven in politieorganisatie)
- SMS-Alert
- Burgernet (vanaf eind 2011 in Schilderswijk)

Overige partijen

- Woningbouwcorporatie Haaglanden
- Moskee
- Wijkbeheer (houdt de wijk schoon, heel en veilig)
- Wijkcommunicatiebureau Schilderswijk (brengt onder andere de Schilderswijkkrant uit)
- Winkeliersvereniging en KVO

Overlegvormen

- Veiligheidsoverleg (één keer per maand met politie, OOV, krachtwijkcoördinator en brandweer)
- Overlastgevende-Jeugdgroepenoverleg
- Leefbaarheidsoverleg
- Uitvoeringsoverleg
- Bewonersoverleg
- Beheercommissie Jacob van Campenplein

3 Probleemverkenning Schilderswijk

In deze bijlage wordt de probleemanalyse weergegeven die is gebruikt bij het opstellen van het plan van aanpak voor ‘Meer Heterdaadkracht’ in Schilderswijk Oost. De cijfers in deze bijlage zijn afkomstig van de misdrijvenkubus (HKS) van Bureau Analyse & Research van bureau Haaglanden, tenzij anders vermeld. De cijfers zijn gebaseerd op aangiftecijfers uit HKS.

Beschrijving van het gebied

Schilderswijk Oost is een zogenaamde krachtwijk. Van alle huishoudens in de Schilderswijk ontvingen relatief veel huishoudens in 2010 een bijstandsuitkering (240/1000 huishoudens t.o.v. 83/1000 huishoudens in Den Haag). Het werkloosheidspercentage is met 12% hoog. Ruim 90 % van de bevolking is allochtoon; het gaat vooral om Marokkanen, Turken en Surinamers. De laatste jaren is een toename te zien van MOE-landers (mensen uit Midden- en Oost-Europa, met name Polen, Hongaren en Bulgaren). Bijna 80% van de woningen zijn sociale huurwoningen. In veel mindere mate zijn er particuliere huurwoningen en koopwoningen (dit laatste vooral in het ‘Fort’). Een groot deel van de woningen betreft appartementen en portiekwoningen.

Een deel van de bewoners (met name van de sociale woningbouw) in Schilderswijk Oost leeft in anonimiteit. De politie ervaart een lage betrokkenheid van bewoners bij hun woning en woonomgeving. Dit heeft gevolgen voor het werk van de politie in de wijk. Het betrekken en stimuleren van bewoners kost veel tijd en energie en het levert tegelijkertijd niet altijd wat op.

Voor de opsporing van strafbare feiten is de politie voor een groot deel afhankelijk van meldingen en aangiften van burgers. Dit is een belangrijk knelpunt in de Schilderswijk. De meldingsbereidheid van burgers is laag. Als buurtbewoners al zien dat er een misdrijf plaatsvindt, dan zullen ze de politie hierover niet snel informeren. Dat bewoners niet snel naar de politie bellen, heeft onder meer te maken met slechte ervaringen die bewoners hebben met het bellen naar 0900-8844. Burgers verwachten dat een centralist de lokale situatie exact kent, maar dit is niet altijd het geval. Daarnaast hebben de centralisten een protocol waarbij ze meldingen snel af moeten handelen. Een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal bij de bewoners is daarbij een barrière.

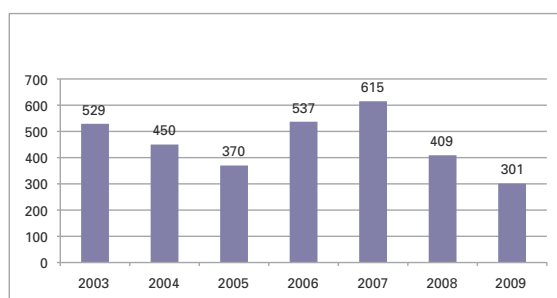
Maar ook als een slachtoffer aangifte komt doen van een delict en vermoedelijk meer informatie heeft over de daders, wil men hierover meestal geen ver-

klaring afleggen. Ditzelfde geldt voor getuigen die de politie spreekt naar aanleiding van een misdrijf. De politie geeft verschillende redenen voor deze beperkte meldingsbereidheid:

- Buurtbewoners hebben een groot wantrouwen tegenover de politie en worden niet graag met de politie in verband gebracht.
- Buurtbewoners willen niet met hun naam in een proces-verbaal terecht komen uit angst voor represailles (verhalen zijn bekend dat een auto in brand werd gestoken bij slachtoffers die verklaringen aflegden bij de politie).
- Een factor die ook een rol speelt, zijn (familie)relaties in de wijk. Een deel van de daders dat verantwoordelijk is voor overlast en criminaliteit in de wijk, woont zelf ook in de wijk. Slachtoffers/getuigen en daders zijn bekend van elkaar en dit is van invloed op de bereidheid om een verklaring af te leggen.

Ontwikkeling veelvoorkomende criminaliteit

De ontwikkeling van veelvoorkomende criminaliteit in Schilderswijk Oost laat fluctuaties zien in de periode 2003-2009: na een daling steeg de criminaliteit in Schilderswijk Oost vanaf 2006. In 2008 zette opnieuw een daling in.

Figuur B3.1: Aangiften veelvoorkomende delicten Schilderswijk Oost 2003-2009

Tabel B3.1: Aantal opgenomen aangiften Schilderswijk Oost per jaar en totaal

<i>Delict</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>Totaal</i>
diefstal uit woning	109	79	188
diefstal uit voertuig	77	62	139
overige vernieling	72	40	112
vernieling auto's	48	32	80
mishandeling	40	22	62
bedreiging	24	23	47
overige diefstal openbare weg	17	18	35
heling/schuldheiling	16	6	22
diefstal fiets	8	13	21
overige diefstal rondom woning	10	11	21
beroving op straat	13	7	20
diefstal uit bedrijf	3	9	12
zakkenrollerij	5	5	10
vernieling openbaar gebouw	9	0	9
diefstal personenauto	0	7	7
diefstal bromfiets	1	1	2
overval	1	0	1
overige delicten	124	146	270
Totaal	577	481	1.058

Selectie delicten

In Schilderswijk Oost worden vooral woninginbraak, diefstal uit voertuigen en vernielingen gepleegd. Het project 'Meer Heterdaadkracht' in Schilderswijk Oost richt zich daarom op die drie delicten. Een belangrijke overweging die aan deze keuze ten grondslag ligt, is dat deze delicten veel voorkomen in de wijk en van invloed zijn op de veiligheidsgevoelens van buurtbewoners. Indien mensen zich niet veilig voelen in de buurt en minder vaak op straat komen, zijn er ook minder 'ogen' in de buurt. Dit heeft invloed op de sociale controle in de buurt, waardoor de onveiligheidsgevoelens nog verder kunnen toenemen. Een dergelijke negatieve spiraal moet doorbroken worden.

Andere overwegingen die een rol spelen bij de keuze voor deze delicten zijn dat deze delicten zich lenen voor een heterdaadsituatie. Het zijn delicten die zichtbaar zijn in de buurt en waargenomen kunnen worden. Met name het vergroten van de meldingsbereidheid is daarbij een kans voor het vergroten van de heterdaadkracht.

Opgehelderde zaken

We hebben ook cijfers gekregen over het aantal zaken dat daadwerkelijk is opgehelderd door de politie. De ophelderingspercentages per delict staan in onderstaande tabel. Daarbij gelden de volgende definities:

- Deels opgehelderd: de buit is bekend/teruggevonden of de dader is opgepakt.
- Geheel opgehelderd: de buit is bekend/teruggevonden en de dader is opgepakt.

Tabel B3.2: Ophelderingspercentages Schilderswijk Oost 2008 en 2009

<i>Delict</i>	<i>% Deels</i>	<i>% Geheel</i>	<i>% Niet</i>	<i>#Totaal</i>
diefstal uit woning	0%	5%	95%	188
diefstal uit voertuig	1%	4%	96%	139
overige vernieling	0%	13%	87%	112
vernieling auto's	0%	1%	99%	80
mishandeling	0%	73%	27%	62
bedreiging	0%	64%	36%	47
overige diefstal openbare weg	0%	9%	91%	35
heling/schuldheling	9%	91%	0%	22
diefstal fiets	0%	24%	76%	21
overige diefstal rondom woning	0%	0%	100%	21
beroving op straat	0%	5%	95%	20
diefstal uit bedrijf	0%	0%	100%	12
zakkenrollerij	0%	0%	100%	10
vernieling openbaar gebouw	0%	0%	100%	9
diefstal personenauto	0%	0%	100%	7
diefstal bromfiets	0%	50%	50%	2
overval	0%	0%	100%	1
overige delicten	0%	75%	25%	270
Totaal	0%	32%	68%	1.058

Analyse opgehelderde processen-verbaal Schilderswijk Oost voor drie delicten

Van de opgehelderde zaken is handmatig gekeken of er een verdachte is aangehouden en, zo ja, of deze aanhouding op heterdaad is verricht. De resultaten worden hieronder beschreven.

Woninginbraak

Van de negen opgehelderde woninginbraken, zijn bij drie inbraken verdachten op heterdaad aangehouden. Bij een van deze zaken kon de dader op heterdaad opgepakt worden doordat een vrouw vanuit haar slaapkamerraam een man in haar achtertuin zag staan met spullen om in te breken. Ze belde naar 112 en de politie heeft de man vervolgens aan kunnen houden, nog voordat hij echte handelingen had verricht. Bij een andere zaak heeft een getuige gebeld naar de politie om te melden dat vijf jongens zich verdacht gedroegen rond een woning. De politie gaat snel ter plaatse en er kunnen zelfs daders in de woning aangehouden worden. De laatste heterdaadaanhouding betreft een zaak waarbij een moeder en zoon thuiskomen en hun huis niet in kunnen. Ze bellen een broer die dichtbij woont. Hij komt direct kijken. De broers vermoeden dat er ingebroken wordt en de deur van binnenuit is afgesloten. Ze bellen de politie, die snel ter plaatse is. De beide broers hebben twee jongens weg zien rennen en hun signalement wordt via de portofoon doorgegeven. Twee agenten die deze melding horen, zien jongens lopen die aan het signalement voldoen en kunnen hen aanhouden.

Bij een andere zaak is het twijfelachtig of er sprake is van een heterdaadaanhouding. De politie surveilleert in een straat en ziet een man zich verdacht gedragen tussen auto's. Hij verdwijnt in een portiek. Als ze bij de auto gaan kijken, zien ze daar goederen in staan. Ze treffen een andere man aan die wordt gevraagd of de spullen van hem zijn. Hij wordt in eerste instantie aangehouden voor overtreding van de APV. Later ontdekken ze dat er is ingebroken in een woning. Of de man daar ook van verdacht wordt, kan niet uit het proces-verbaal worden opgemaakt.

Van de vijf overige zaken was in één geval geen sprake van een heterdaadaanhouding. In dat proces-verbaal wordt diefstal door middel van braak genoemd, maar verder niet de omstandigheden. Bij drie zaken bleek het om hennepteelt in een woning te gaan. Eén zaak kon niet worden teruggevonden.

Diefstal uit voertuig

Van de zes opgehelderde diefstallen uit voertuig is in drie gevallen een verdachte op heterdaad aangehouden. Van de drie aanhoudingen op heterdaad was één aanhouding op eigen initiatief van de politie. Een onopvallende fietssurveillance ziet een man zich verdacht gedragen. Zij volgen deze man en dan blijkt hij in een auto in te breken. Bij de andere twee zaken kon de politie de dader op heterdaad aanhouden naar aanleiding van een telefonische melding van getuigen (de ene melding is afkomstig van een Marokkaanse vrouw van 32, de andere melding is afkomstig van een Nederlandse man van 29). Het is in beide gevallen niet bekend via welk nummer de melding is binnengekomen. Uit de processen-verbaal is alleen op te maken dat agenten via de centrale meldkamer de melding ontvangen hebben.

Voor zover uit de processen-verbaal is op te maken, zit er in beide gevallen weinig tijd (maximaal 15 minuten) tussen het waarnemen van het delict door de melders en het aanhouden van de verdachte door de politie.

Bij twee andere zaken ging het om diefstal uit een zogenaamde lokauto. Deze auto is voorzien van camera's. Ook beschikt de auto over een sensor, die een sms stuurt naar een medewerker van het flexteam, zodra in de auto wordt ingebroken. In beide gevallen werd op de dag van plaatsen al ingebroken in de auto. Het sms-bericht dat de politie ontving, leidde overigens niet tot een heterdaadaanhouding. Wel kon aan de hand van de camerabeelden later alsnog een verdachte aangehouden worden. Van de andere zaak kon uit het proces-verbaal niet opgemaakt worden dat de zaak opgehelderd was. Wellicht dat in een andere zaak later een verdachte is aangehouden, waarbij de gestolen spullen zijn teruggevonden.

Vernieling

Bij de vernieling van een auto werd geen verdachte op heterdaad aangehouden.

Pleegtijden drie delicten Schilderswijk Oost

Onderstaande tabellen geven een overzicht van tijdstip (maand, dag van de week en dagdeel) van de drie delicten die voor 'Meer heterdaadkracht' in Schilderswijk Oost zijn geselecteerd.

Tabel B3.3: Selectie delicten per maand (2008 en 2009)

	<i>woninginbraak</i>	<i>diefstal uit voertuig</i>	<i>vernieling (auto's)</i>
januari	15	13	18
februari	27	11	19
maart	16	13	10
april	17	12	24
mei	20	7	12
juni	12	15	25
juli	6	12	23
augustus	6	11	13
september	9	12	14
oktober	20	11	12
november	26	17	8
december	14	5	14
Totaal	188	139	192

Tabel B3.4: Selectie delicten per dag van de week (2008 en 2009)

	<i>woninginbraak</i>	<i>diefstal uit voertuig</i>	<i>vernieling (auto's)</i>
zondag	19	17	28
maandag	14	13	22
dinsdag	19	16	28
woensdag	24	25	25
donderdag	23	17	25
vrijdag	42	29	41
zaterdag	47	22	23
Totaal	188	139	192

Tabel B3.5: Selectie delicten per dagdeel (2008 en 2009)

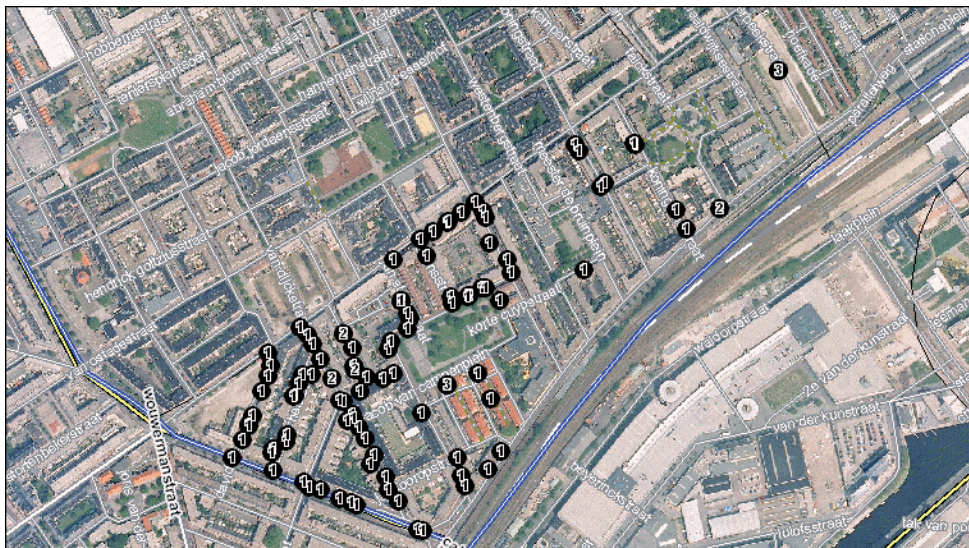
	<i>woninginbraak</i>	<i>diefstal uit voertuig</i>	<i>vernieling (auto's)</i>
00.00 tot 05.59 uur	11	7	11
06.00 tot 11.59 uur	12	7	19
12.00 tot 17.59 uur	48	37	21
18.00 tot 23.59 uur	53	17	20
onbekend	64	71	121
Totaal	188	139	192

Pleegplekken drie delicten 2008 en 2009

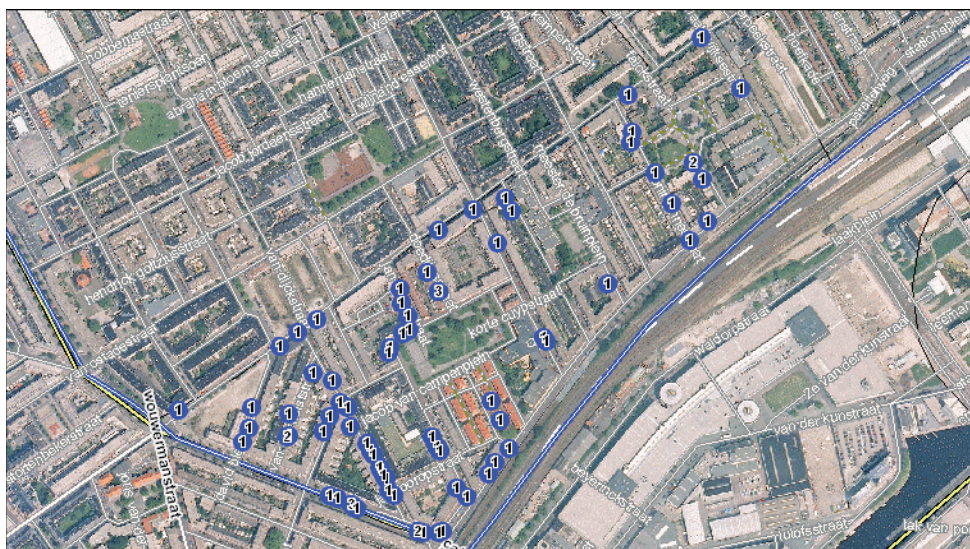
Tabel B3.6: Selectie delicten per straat (2008 en 2009)

	<i>woninginbraak</i>	<i>diefstal uit voertuig</i>	<i>vernieling auto's</i>
Albert Cuypstraat	6	0	0
Bosboomstraat	3	12	2
David Blesstraat	12	3	3
Doedijnstraat	7	4	2
Falckstraat	0	0	3
Frans Halsstraat	4	6	2
Hoefkade	15	20	16
Hoppenbrouwersstraat	1	0	1
Jacob Catsstraat	10	6	5
Jacob Marisstraat	30	5	7
Jan Pienemanstraat	4	1	0
Jan Steenstraat	8	8	2
Jan Tooropstraat	0	2	4
Koninginnestraat	9	6	3
Koningstraat	4	6	3
Krusemanstraat	0	7	0
Meester de Bruinplein	0	1	0
Naaldwijksestraat	4	2	2
Parallelweg	15	19	3
Rijswijksestraat	0	1	3
Rochussenhof	0	11	6
Rochussenstraat	7	2	2
Schelfhoutstraat	4	0	0
Suze Rovertsonstraat	11	4	2
Vaillantlaan	11	3	1
Van Bassenstraat	2	4	4
Van der Helststraat	15	0	3
Van Osstraat	0	6	0
Wijnand Nuyenstraat	3	0	0
Wolterbeekstraat	3	0	1
Totaal	188	139	80

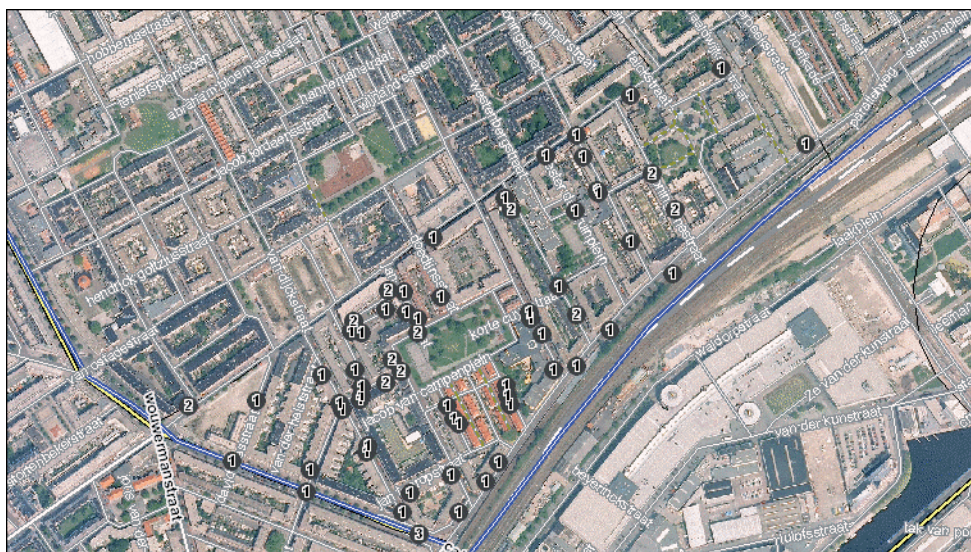
Onderstaande afbeeldingen geven een overzicht van de pleegplek van woning-inbraak en diefstal uit auto's in 2008 en 2009.

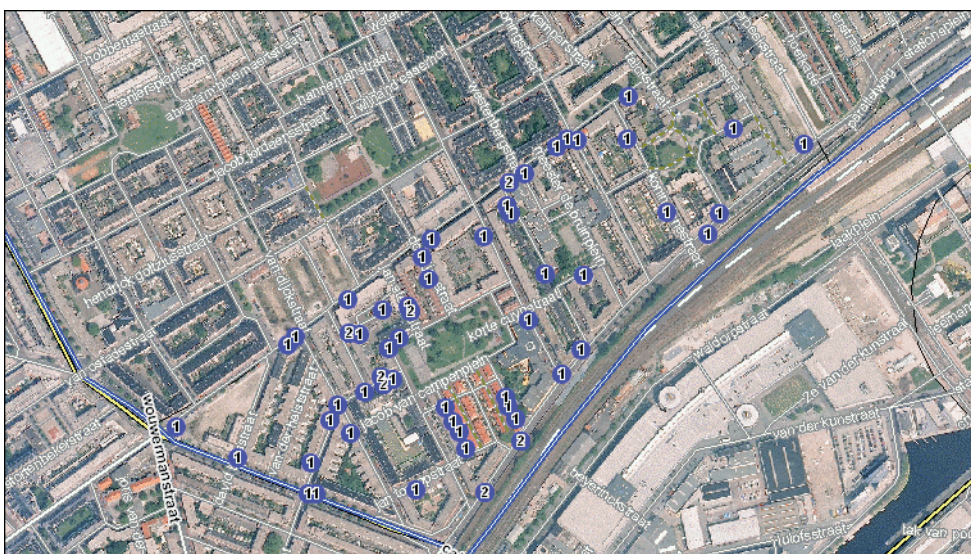
Afbeelding B3.1: Woninginbraak 2008

Afbeelding B3.2: Woninginbraak 2009

Afbeelding B3.3: Diefstal uit voertuigen 2008

Afbeelding B3.4: Diefstal uit voertuigen 2009

Kenmerken van daders en slachtoffers

Niet alleen de pleegplekken en pleegtijden zijn van belang voor het treffen van gerichte maatregelen. Ook zicht op de verschillende dadertypen en de potentiële slachtoffers is daarbij van belang.

Volgens de politie zijn voornamelijk Marokkaanse jongens verantwoordelijk voor criminaliteit en overlast in de wijk. Het flexteam dat zich in 2009 op woninginbraken richtte, heeft voorafgaand aan de start van het project 'Meer Heterdaadkracht' in Schilderswijk Oost een groep Marokkaanse jongens opgepakt. Het bleek dat deze jongens niet alleen in de eigen wijk actief waren, maar ook in andere gemeenten in Nederland. Tevens hielden deze jongens zich niet alleen met woninginbraken bezig, maar pleegden zij een veelvoud aan delicten.

Volgens de politie wordt vooral bij Turkse en Surinaamse winkeliers en bewoners ingebroken. Deze slachtoffers zouden contant geld of andere waardevolle spullen in huis hebben. Het lijkt erop dat aangevers of getuigen wel weten wie verantwoordelijk zijn voor de delicten in de wijk, maar dat zij uit angst voor represailles dit niet aan de politie durven te vertellen.

4 Probleemverkenning Leyweg

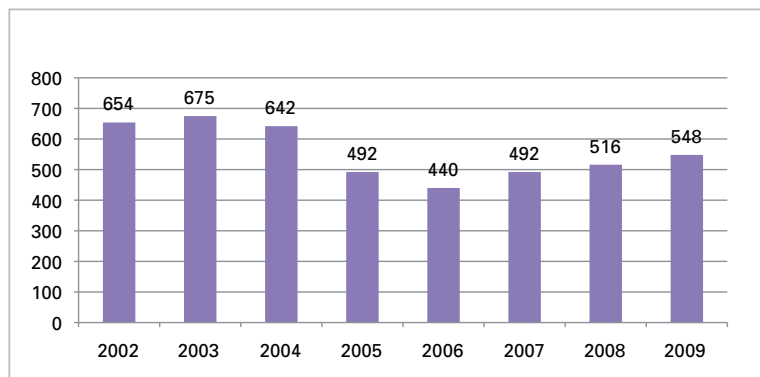
In deze bijlage bij het plan van aanpak voor winkelcentrum Leyweg worden de resultaten van de probleemverkenning in tabellen weergegeven. De cijfers in deze bijlage zijn afkomstig van de misdrijvenkubus (HKS) van Bureau Analyse & Research van bureau Haaglanden, tenzij anders vermeld. De cijfers zijn gebaseerd op aangiftecijfers uit HKS.

Beschrijving van het gebied

Winkelcentrum Leyweg bestaat uit 140 ondernemingen en is een nodaal knooppunt in een Haagse 'krachtwijk'. In het winkelcentrum zijn veel kleinere ondernemers actief, maar ook grote winkelketens als V&D, Blokker, Hema, Jumbo en C&A. Het is het op een na grootste winkelcentrum in Den Haag en bestaat uit een nieuw gedeelte en een oud gedeelte. Het winkelcentrum is de laatste jaren regelmatig van eigenaar gewisseld. Nieuwe eigenaren zijn steeds minder bereid om in het winkelcentrum te investeren. Door stijgende huurprijzen en de recessie sloten steeds meer ondernemers hun deuren, waardoor het voor de overgebleven ondernemers steeds moeilijker werd om het hoofd boven water te houden. Bewoners en winkelend publiek zochten hun heil bij andere winkelcentra, waardoor het gebied steeds verder verloederde en verpauperde. Door toenemende overlast en criminaliteit, durfden veel ondernemers hun winkel niet meer open te houden tijdens koopavond en nam de sociale controle verder af.

Ontwikkeling veelvoorkomende criminaliteit

In de periode 2003-2006 is de criminaliteit in het winkelcentrum jaarlijks gedaald. Het aantal aangegeven delicten in het winkelcentrum laat echter sinds 2006 een negatieve trend zien:

Figuur B4.1: Aangiften winkelcentrum Leyweg 2002-2009

Tabel B4.1: Aantal opgenomen aangiften winkelgebied Leyweg per jaar en totaal

<i>Delict</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>Totaal</i>
bedreiging	7	12	19
mishandeling	15	22	37
vernietiging auto's	15	16	31
overige vernietiging	25	21	46
heling/schuldheiling	5	2	7
diefstal fiets	56	49	105
diefstal bromfiets	7	8	15
diefstal personenauto	2	3	5
diefstal uit voertuig	17	26	43
overval	1	3	4
beroving op straat	6	8	14
zakkenrollerij	68	66	134
winkeldiefstal	100	118	218
diefstal uit woning	14	6	20
diefstal uit bedrijf	110	102	212
overige diefstal openbare weg	28	21	49
overige diefstal rondom woning	7	11	18
overige delicten	52	90	142
Totaal	535	584	1.119

Selectie delicten

Rond het winkelcentrum worden vooral verschillende vormen van diefstal (winkel, bedrijf en fiets) en zakkenrollerij gepleegd. Uit navraag bij de politie bleek dat ‘diefstal uit bedrijf’ een vergaarbak is van verschillende vormen van diefstal, waardoor het niet duidelijk is welke vormen hier precies onder wor-

den verstaan. Het project ‘Samen Meer HeterDAADkracht rond Winkelcentrum Leyweg’ richt zich daarom op de volgende drie delicten: winkeldiefstal, zakkenrollerij en fietsendiefstal. Een belangrijke overweging die aan deze keuze ten grondslag ligt, is dat deze delicten voor overlast zorgen in het winkelcentrum. Zowel het winkelend publiek als de winkeliers hebben hier last van. Deze vormen van criminaliteit zijn volgens de politie en ondernemers een belangrijke oorzaak van het slechte imago van het winkelcentrum, waardoor een deel van het winkelend publiek wegblijft. De sociale controle neemt verder af waardoor het onveiligheidsgevoel kan toenemen in het gebied. Voor de winkeliers heeft het slechte imago tot gevolg dat er omzetverlies wordt geleden. Om deze negatieve spiraal te doorbreken, heeft de politie het initiatief genomen om de heterdaadkracht bij bovengenoemde delicten te vergroten.

Opgehelderde zaken

We hebben ook cijfers gekregen over het aantal zaken dat daadwerkelijk is opgehelderd door de politie. De ophelderingspercentages per delict staan in onderstaande tabel.

Tabel B4.2: Ophelderingspercentages winkelgebied Leyweg over 2008 en 2009

Delict	% Deels	% Geheel	% Niet	#Totaal
bedreiging	0%	47%	53%	19
mishandeling	0%	65%	35%	37
vernietiging auto's	0%	3%	97%	31
overige vernietiging	2%	11%	87%	46
heling/schuldheling	14%	86%	0%	7
diefstal fiets	2%	7%	91%	105
diefstal bromfiets	0%	13%	87%	15
diefstal personenauto	0%	20%	80%	5
diefstal uit voertuig	0%	0%	100%	43
overval	0%	50%	50%	4
beroving op straat	0%	7%	93%	14
zakkenrollerij	0%	1%	99%	134
winkeldiefstal	0%	83%	17%	218
diefstal uit woning	0%	20%	80%	20
diefstal uit bedrijf	0%	7%	93%	212
overige diefstal openbare weg	0%	0%	100%	49
overige diefstal rondom woning	6%	0%	94%	18
overige delicten	0%	38%	62%	147
Totaal	1%	28%	72%	1119

Daarbij gelden de volgende definities:

- Deels opgehelderd: de buit is bekend/teruggevonden of de dader is opgepakt.
- Geheel opgehelderd: de buit is bekend/teruggevonden en de dader is opgepakt.

Analyse opgehelderde processen-verbaal Leyweg voor drie delicten

Van de 218 winkeldiefstallen in 2008 en 2009 zijn er in totaal 180 opgehelderd (83%). Van de 134 keer dat in 2008 en 2009 aangifte werd gedaan van zakkenrollerij, zijn in totaal twee gevallen opgehelderd (1%). Van de 105 fietsendiefstallen in 2008 en 2009 zijn negen opgehelderd (9%).

Met de aanhouding van een verdachte kunnen direct meerdere delicten opgehelderd worden. Wanneer bijvoorbeeld een winkeldief wordt aangehouden, kan uit zijn tas blijken dat deze persoon uit meerdere winkels heeft gestolen. Daarmee zijn direct meerdere delicten opgelost.

De processen-verbaal van de opgehelderde delicten zijn doorgenomen om te kijken of er een aanhouding op heterdaad heeft plaatsgevonden. In één proces-verbaal kunnen meerdere delicten terugkomen doordat een fietsdief die middag op meerdere locaties zijn slag heeft geslagen.

Winkeldiefstal

Van de 180 opgehelderde zaken zijn van 36 zaken de processen-verbaal geanalyseerd. Bij vier zaken is de verdachte niet op heterdaad aangehouden. In één zaak gaf een moeder haar zoon aan bij de politie omdat hij had gestolen uit een winkel. In twee zaken kon een verdachte later worden aangehouden op basis van videobeelden en in één zaak kon uit het proces-verbaal niet worden opgemaakt dat een verdachte was aangehouden.

Bij de andere 32 zaken is de verdachte op heterdaad aangehouden. In één zaak hield de politie tijdens een surveillance op eigen initiatief een verdachte aan op heterdaad. In drie zaken hield de politie de verdachte aan nadat zij een melding kregen van beveiligingsmedewerkers.

In de overige 28 zaken hielden het winkelpersoneel (in zes zaken) of beveiligingsmedewerkers (in 22 zaken) de verdachte aan. De politie werd dan ingeschakeld om de verdachte op te halen en de aangifte op te nemen. Over de

manier waarop de melding is verlopen en de tijd die er tussen melding en aanhouding zat, kan op basis van de processen-verbaal geen uitspraak worden gedaan.

De meeste heterdaadaanhoudingen zijn verricht door beveiligingsmedewerkers (van Trigion) die werkzaam zijn voor de V&D (elfmaal) en het Kruidvat (negenmaal). In een aantal gevallen zijn zij de verdachten gevolgd naar andere winkels om hen daar aan te houden. Andere locaties waar aanhoudingen verricht zijn, betreffen Hoogvliet (vijfmaal) en Jumbo (viermaal). In zes gevallen bleek dat de winkeldief in meerdere winkels gestolen had. In negen zaken waarbij een heterdaadaanhouding werd verricht, werkten de winkeldieven in duo's. Ook was er een zaak met vier aangehouden verdachten en een zaak met drie aangehouden verdachten. Bij de overige 21 aanhoudingen werkte de winkeldief alleen. De gemiddelde leeftijd van de aangehouden winkeldieven is met 37 jaar vrij hoog. De jongste aangehouden winkeldief is 14 jaar en de oudste 63 jaar. Er zijn evenveel mannen als vrouwen aangehouden. Het merendeel van de aangehouden winkeldieven is niet in Nederland geboren.

In totaal wonen zes aangehouden winkeldieven in de directe omgeving van het winkelcentrum. Zeven aangehouden winkeldieven wonen niet in de directe omgeving, maar wel in de omliggende wijken. De anderen wonen verder van het winkelcentrum af. Meerdere aangehouden dieven geven aan geen vaste verblijfplaats te hebben. Een opvangvoorziening aan de Loosduinseweg is vier keer als adres opgegeven. Uit meerdere processen-verbaal is op te maken dat de aangehouden winkeldief al meerdere malen met de politie in aanraking is geweest of in de top 500 of top 2000 van veelplegers staat.

Fietsendiefstal

Van de negen opgehelderde fietsendiefstallen werd in drie gevallen de dader op heterdaad aangehouden. Bij de ene zaak kreeg een surveillancewagen een melding van de centrale meldkamer dat een man achter een fietsendief aan ging. Wie de politie heeft gebeld en via welk nummer is niet uit het proces-verbaal op te maken. Uiteindelijk heeft de politie op aanwijzing van een getuige de man aangehouden.

Bij een andere zaak zien twee politieagenten in hun vrije tijd een groep jongens die zich verdacht ophoudt bij een fiets. Als zij gaan kijken, verdwijnen de jongens met de fiets. De dienders hebben de jongens uiteindelijk aangehouden.

Bij winkeldiefstal ligt het ophelderingspercentage met 82% aanzienlijk

hoger dan bij de overige veelvoorkomende delicten. Het zijn winkeliers zelf die een deel van de daders op heterdaad aanhouden. De ophelderingspercentages van fietsendiefstal en zakkenrollerij zijn met 9% en 1% zeer laag.

Van de opgehelderde zaken kan vervolgens gekeken worden of er een verdachte is aangehouden en, zo ja, of deze aanhouding op heterdaad is verricht. Omdat het vooral bij fietsendiefstal en zakkenrollerij om lage absolute aantallen gaat, zal dat gevolgen hebben voor de verhouding tussen heterdaad- en niet-heterdaadaanhoudingen.

Pleegtijden drie delicten

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het tijdstip (maand, dag van de week en dagdeel) van de drie delicten die voor ‘Meer heterdaadkracht’ in Leyweg zijn geselecteerd.

Tabel B4.3: Selectie delicten per maand (2008 en 2009)

	<i>winkeldiefstal</i>	<i>zakkenrollerij</i>	<i>diefstal fiets</i>
januari	22	10	4
februari	13	15	6
maart	24	8	10
april	21	5	17
mei	24	11	18
juni	24	13	6
juli	14	11	5
augustus	12	7	10
september	14	12	6
oktober	24	21	11
november	17	12	9
december	9	9	3
Totaal	218	134	105

Tabel B4.4: Selectie delicten per dag van de week (2008 en 2009)

	<i>winkeldiefstal</i>	<i>zakkenrollerij</i>	<i>diefstal fiets</i>
zondag	4	8	7
maandag	26	19	11
dinsdag	48	44	21
woensdag	41	10	24
donderdag	44	19	10
vrijdag	25	20	18
zaterdag	30	14	14
Totaal	218	134	105

Tabel B4.5: Selectie delicten per dagdeel (2008 en 2009)

	<i>winkeldiefstal</i>	<i>zakkenrollerij</i>	<i>diefstal fiets</i>
00.00 tot 05.59 uur	0	0	2
06.00 tot 11.59 uur	37	22	22
12.00 tot 17.59 uur	161	101	60
18.00 tot 23.59 uur	16	6	15
onbekend	4	5	6
Totaal	218	134	105

Pleegplekken drie delicten 2008 en 2009

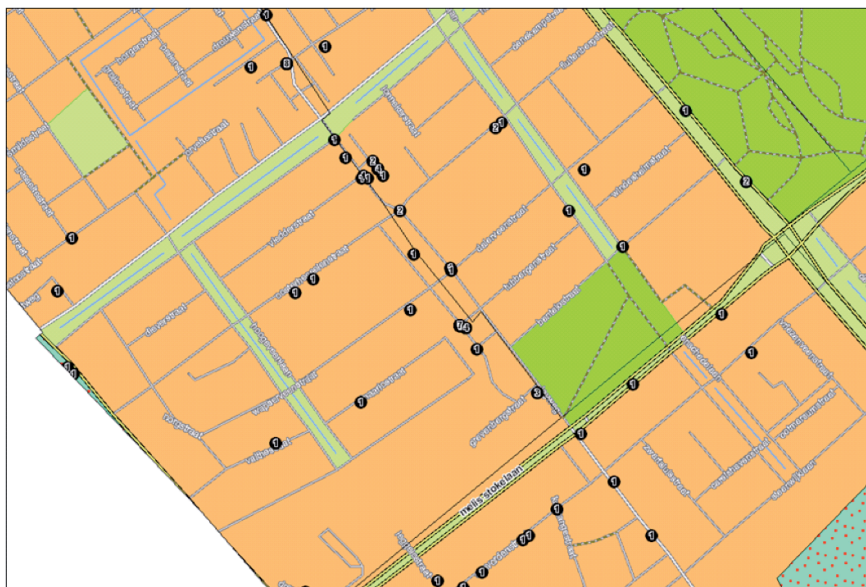
Tabel B4.6: Selectie delicten per omschrijving locatie (2008 en 2009)

	<i>winkeldiefstal</i>	<i>zakkenrollerij</i>	<i>diefstal fiets</i>
drogisterij/apotheek	37	1	0
horecabedrijf	0	1	0
markt	0	6	0
openbare gelegenheid	0	12	9
openbare weg/-water	0	15	92
parkeerplaats/-garage/stalling/-box	0	0	3
portiek/lift/trappenhuis/keldergang	0	0	1
station/tram-/bushalte/vliegveld	0	1	0
verpleeginr./bejaarden-/ziekenhuis	0	1	0
vervoermiddel	0	7	0
winkel	181	89	0
woning	0	1	0
Totaal	218	134	105

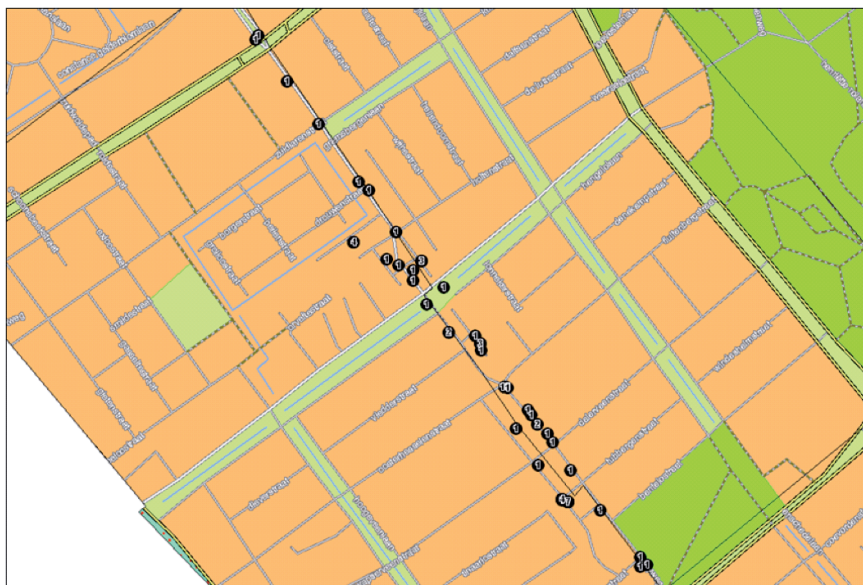
Onderstaande afbeeldingen geven een overzicht van de pleegplek van de drie delicten in 2008 en 2009.

Afbeelding B4.1: Fietsendiefstal 2008

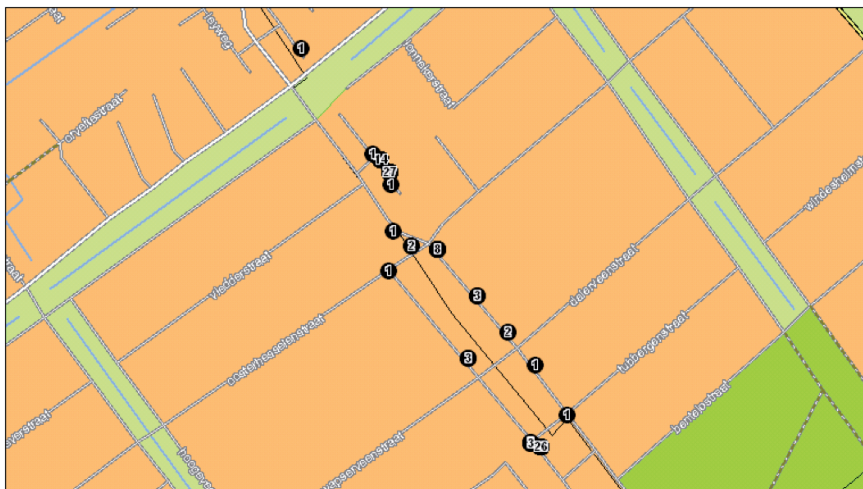
Afbeelding B4.2: Fietsendiefstal 2009

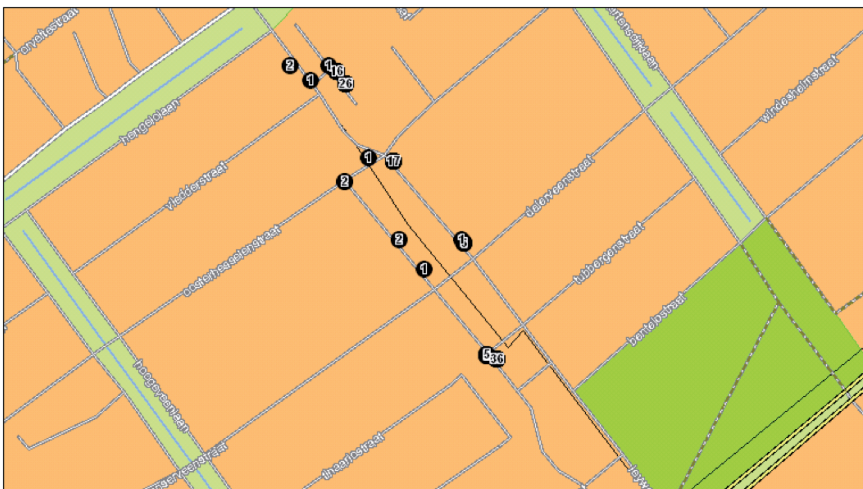
Afbeelding B4.3: Zakkenrollerij 2008

Afbeelding B4.4: Zakkenrollerij 2009

Afbeelding B4.5: Winkeldiefstal 2008

Afbeelding B4.6: Winkeldiefstal 2009

Kenmerken van daders en slachtoffers

Niet alleen de pleegplekken en pleegtijden zijn van belang voor het treffen van gerichte maatregelen. Ook zicht op de verschillende dadertypen en de potentiële slachtoffers is daarbij van belang.

Rond het winkelcentrum zijn een groep overlastgevende jongeren, alcoholisten, stelselmatige daders en meer professionele dadergroepen actief. Stelselmatige daders hebben vaak tientallen antecedenten op hun naam staan. Zakkenrollerij is volgens de politie vooral het werk van ‘Oostblokcriminelen’ uit Bulgarije en Roemenië. Zij reizen het hele land door en plegen het delict in verschillende samenstellingen. Meestal werken zij in duo’s of in groepen. Een dader rolt een portemonnee en geeft deze vervolgens door aan een handlanger. Ook werken kinderen samen met volwassenen; kinderen leiden het slachtoffer af, waarna volwassenen toeslaan.

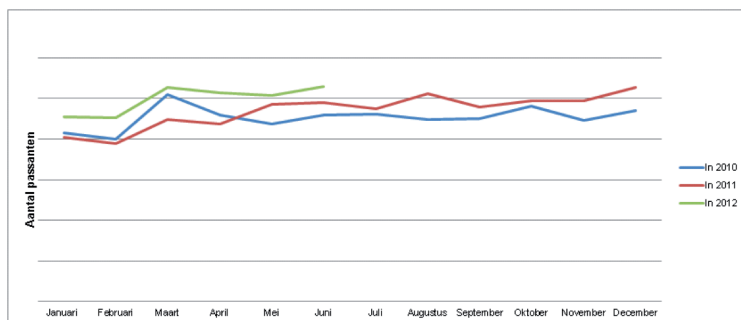
De politie heeft de indruk dat bij winkeldiefstal verschillende daders zijn te onderscheiden:

- Junks stelen vooral batterijen, scheermesjes en wasmiddel.
- Jonge meiden zijn vaak betrokken bij de diefstal van luxeartikelen, zoals kleding, make-up en parfum.
- Ook zijn er daders die uit armoede voornamelijk levensmiddelen stelen.

Over de daders van fietsendiefstal hebben we geen nadere informatie kunnen krijgen.

De overlast wordt voornamelijk veroorzaakt door een groep rondhangende en intimiderende jongeren in de overdekte winkelpassage. Buiten op het plein zitten alcoholisten die met dronken gedrag veel overlast veroorzaken.

Alle ondernemers van Leyweg zijn een potentieel slachtoffer van criminaliteit en overlast. Grotere ondernemers zoals V&D, Hoogvliet, Jumbo en Kruidvat zijn bijna dagelijks slachtoffer van winkeldiefstal. Het winkelcentrum Leyweg biedt een goede gelegenheidsstructuur voor zakkenrollerij. Er lopen veel potentiële slachtoffers rond. Het zijn vooral vrouwen (ongeveer de helft bejaarde vrouwen) die slachtoffer worden van zakkenrollerij. Onoverzichtelijke en rommelige winkels bieden voor zakkenrollers een goede gelegenheid om ongezien hun slag te slaan.

Figuur B4.2: Bezoekerstellingen Leyweg 2010, 2011 en 2012

Een van de vastgoedbeheerders voert maandelijks bezoekerstellingen uit in Leyweg. Uit de meest recente gegevens blijkt dat vanaf februari 2012 (groene lijn) het aantal bezoekers fors toeneemt. Het aantal bezoekers in 2012 ligt hoger dan in 2011 en 2010.

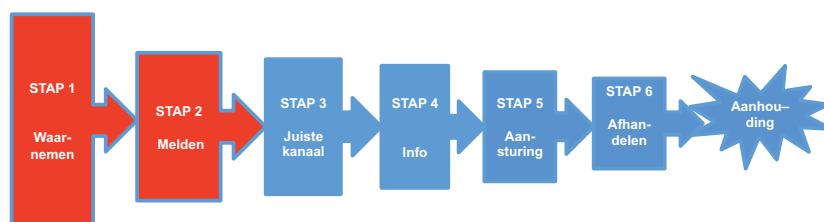
5 Groslijst maatregelen Leyweg

In deze bijlage worden de te nemen maatregelen beschreven. Bij elke maatregel wordt aangegeven op welke manier het proces van melding tot heterdaad-aanhouding ('heterdaadproces') wordt versterkt. Tevens worden de betrokken partijen genoemd en, indien daar sprake van is, de afspraken die gemaakt zijn tussen partijen.

(Mogelijke) maatregelen winkeldiefstal

Afrekenen met winkeldieven

Er zal worden gestart met het project 'afrekenen met winkeldieven'. Ondernemers die meedoen aan dit project kunnen bij elke betrapte winkeldief een vergoeding krijgen voor de gederfde tijd die zij kwijt zijn geweest aan de afhandeling van het incident. Uit pilotprojecten die met deze maatregel⁷ zijn uitgevoerd in de regio's Utrecht en Amsterdam bleek dat ondernemers veel alerter zijn op winkeldieven en eerder melding en aangifte doen bij de politie. Deze maatregel richt zich dus op het versterken van de stappen 1 en 2 van het heterdaadproces.

Figuur B5.1: Stap 1 en 2 van het heterdaadproces

Deze maatregel is in mei 2011 ingevoerd bij het winkelcentrum Leyweg.

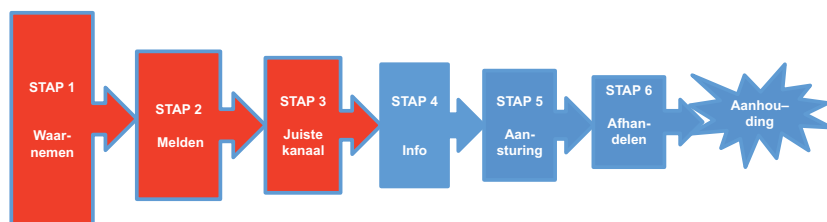
⁷ De maatregel heet oorspronkelijk 'overlastdonatie'. Hieraan is een de Stichting Overlastdonatie (SODA) gekoppeld. De stichting regelt de afhandeling van de vorderingen van ondernemers. In Den Haag zal deze afhandeling waarschijnlijk plaatsvinden door het Hoofdbedrijfshand Detailhandel (HBD).

Protocol voor werkwijze bij winkeldiefstal

De politie gaat samen met de gemeente een protocol opstellen over hoe ondernemers en hun personeel moeten handelen bij winkeldiefstal. In een dergelijk protocol komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Wat wordt er precies van de winkelier/personeel verwacht?
- Welk telefoonnummer moet gebeld worden?
- Diefstallen moeten ook daadwerkelijk worden gemeld.
- Welk formulier moet de winkelier/personeel invullen en hoe (beschikken winkeliers standaard over deze formulieren, is het formulier voldoende duidelijk)?

Het is aan ondernemers om te zorgen dat hun personeel van zo'n protocol op de hoogte is. Door te werken volgens een vast protocol zullen de stappen 1, 2 en 3 van het heterdaadproces worden versterkt.

Figuur B5.2: Stap 1, 2 en 3 van het heterdaadproces

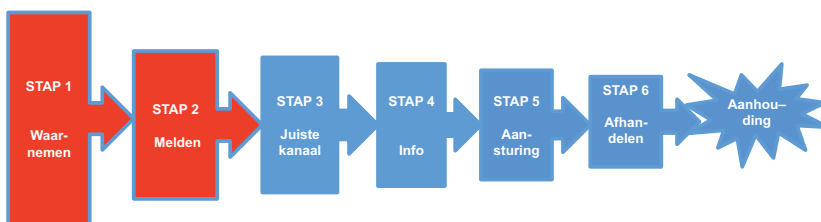
Winkelpersoneel zal alerter zijn op potentiële winkeldieven en verdachte gedragingen. Hierdoor zal het aantal waarnemingen van gepleegde misdrijven toenemen. Door te werken met een vastomlijnd protocol zal het onder personeel worden gestimuleerd winkeldiefstal bij de politie te melden via het juiste kanaal.

(Collectief) winkelverbod

In het winkelgebied komt een mogelijkheid om hardnekkige winkeldieven een (collectief) winkelverbod op te leggen. Een winkelverbod kan worden opgelegd voor 12 maanden of, in geval van geweldpleging, 24 maanden. Als meerdere ondernemers deelnemen aan dit project kunnen zij afspreken dat een opgelegd winkelverbod geldt voor alle deelnemende winkels. Aan een (collectief) winkelverbod zijn twee belangrijke voorwaarden verbonden:

- Ondernemers wisselen onderling informatie uit over notoire winkeldieven die een verbod opgelegd hebben gekregen.
- Met de politie worden goede afspraken gemaakt over een snelle opvolging zodra iemand een winkelverbod heeft overtreden.

Door te werken met een (collectief) winkelverbod worden de stappen 1 en 2 van het heterdaadproces versterkt.

Figuur B5.1: Stap 1 en 2 van het heterdaadproces

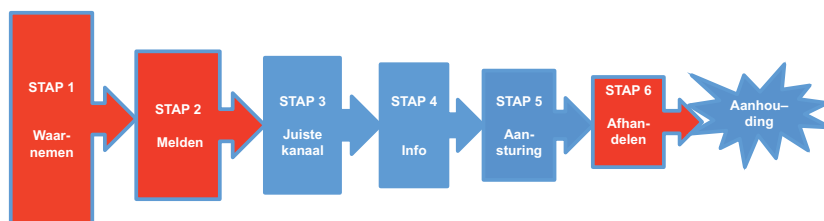
Winkelpersoneel zal alerter zijn op de aanwezigheid van personen met een winkelverbod en zal direct kunnen optreden zodra een van de personen met een verbod zich in (een van) de winkels bevindt. Zij kunnen een persoon zelf aanhouden of direct de politie inschakelen.

Burenbelstelsysteem

Er zal worden onderzocht of het burenbelstelsysteem verder geprofessionaliseerd kan worden zodat winkeliers weerbaarder worden. Het idee van een burenbelstelsysteem is dat ondernemers elkaar waarschuwen wanneer zij bijvoorbeeld een winkeldief hebben betrapt en willen aanhouden. Andere ondernemers kunnen

hen dan zo snel mogelijk assisteren bij een eventuele aanhouding. Ook kan het burenbelsysteem worden gebruikt om andere ondernemers te waarschuwen over notoire daders die in het gebied worden gesignaleerd.

Het burenbelsysteem richt zich dus vooral op de stappen 1, 2 en 6 van het heterdaadproces.

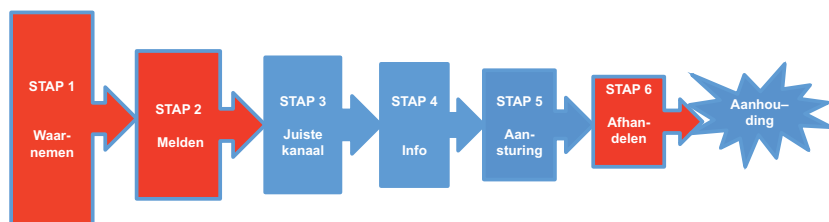

Figuur B5.3: Stap 1, 2 en 6 van het heterdaadproces

Een burenbelsysteem is relatief duur en vergt een eigen bijdrage per ondernemer van ongeveer €350. Het restbedrag kan worden betaald vanuit het KVO. Het is nog te bezien of ondernemers bereid zijn dit mee te betalen.

Collectieve briefing

De politie zal door middel van collectieve briefings opener communiceren naar ondernemers, beveiligers en andere toezichthouders in het gebied. Doel daarvan is dat alle partijen informatie krijgen over wie veelplegers of andere probleemveroorzakers zijn, welke methoden zij hanteren en op welke manier daartegen door verschillende partijen kan worden opgetreden. Alle professionals en ondernemers kunnen daardoor alerter zijn op bepaalde personen, waardoor zij eerder een strafbaar feit zullen waarnemen. Ook zullen zij beter worden in het melden en afhandelen van een incident. De collectieve briefing versterkt daarmee de stappen 1, 2 en 6 van het heterdaadproces.

Figuur B5.3: Stap 1, 2 en 6 van het heterdaadproces

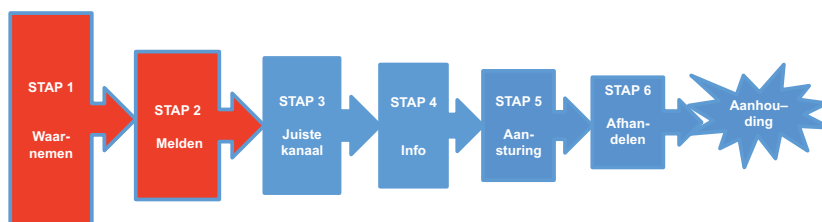
Voordat er collectieve briefings komen, moet er een convenant worden getekend (zie voorbeeld Den Haag centrum en winkelcentrum Leidsenhage) waarin precies is vastgelegd welke informatie op welke momenten tussen welke partijen mag worden gedeeld. De verwachting is dat het convenant in de loop van dit voorjaar zal worden ondertekend.

SMS-Alert

SMS-Alert is een middel om burgers te informeren over en te betrekken bij actuele veiligheidszaken door middel van een sms-bericht. Deelnemers van SMS-Alert krijgen een sms-bericht van de politie als er bijvoorbeeld inbrekers of winkeldieven actief zijn in een buurt. Zodra burgers de verdachte zien, kunnen zij naar 0900-8844 bellen en vertellen dat ze reageren op een SMS-Alert en wat ze hebben gezien. Na afloop krijgen deelnemers een sms-bericht over de afloop van de zaak.

SMS-Alert is een eenvoudige manier voor burgers om een actieve bijdrage te leveren aan opsporing. Op dit moment heeft de politie Haaglanden 783 aanmeldingen voor dit project. Burgers die zich voor SMS-Alert aanmelden, kunnen vanaf eind 2011 automatisch overgaan op Burgernet.

Slechts een heel klein deel van de ondernemers van het winkelcentrum is bij SMS-Alert aangesloten. In het kader van dit project is het de bedoeling dat meer ondernemers en burgers hier lid van worden. Dit zal er toe moeten leiden dat burgers en ondernemers alerter zijn en eerder een melding doen van een verdachte situatie. SMS-Alert zal zich richten op het versterken van de stappen 1 en 2 in het heterdaadproces.

Figuur B5.1: Stap 1 en 2 van het heterdaadproces

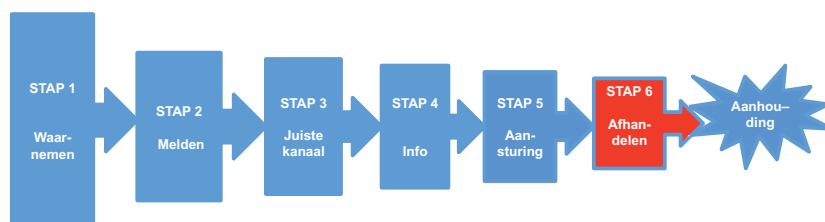
Burgernet

Burgernet is een uitgebreidere toepassing van SMS-Alert. Burgernetdeelnemers krijgen een ingesproken bericht via de (mobiele) telefoon of een tekstbericht per sms en e-mail voor achtergrondinformatie. Deelnemers met informatie kunnen naar een gratis telefoonnummer (0800-0011) bellen, zodat zij direct in contact komen met de meldkamer van de politie.

De politie hoopt dat ook de ondernemers van Leyweg mee gaan doen aan Burgernet. Burgernet zal zich, in lijn met SMS-Alert, richten op het versterken van de stappen 1 en 2 van het heterdaadproces en zorgt bovendien voor een versterking van stap 3.

Opvolging meldingen

De politie streeft naar een reactiesnelheid van maximaal tien minuten. Hierdoor zal de afhandeling van een melding sneller verlopen, wat de kans op een heterdaadaanhouding vergroot. Met deze maatregel wordt stap 6 van het heterdaadproces versterkt.

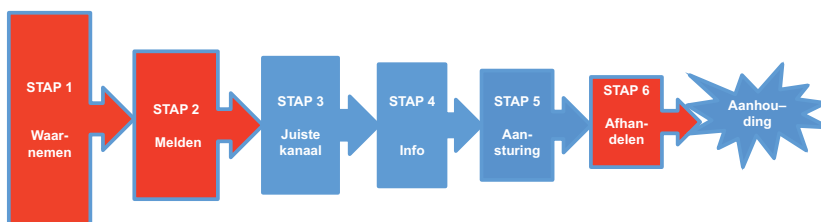

Figuur B5.4: Stap 6 van het heterdaadproces

In de situaties waarin de politie op dat moment een hogere prioriteit moet afhandelen, waardoor zij niet binnen de afgesproken tijd kan reageren op de melding van een ondernemer, wordt zorgvuldig naar de winkelier gecommuniceerd wat daar de reden van is.

Inzet team Veelvoorkomende Criminaliteit

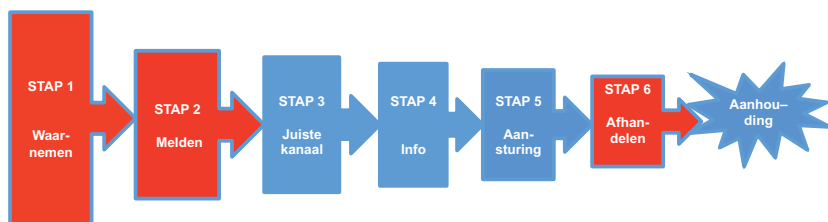
De politie Haaglanden heeft na een succesvolle pilot in 2010 besloten door te gaan met de inzet van vrijwillige politiemensen ter ondersteuning van reguliere politiewerkzaamheden. Bij het bureau Zuiderpark zijn de politiemensen ingezet binnen het team Veelvoorkomende Criminaliteit. Zij zullen ondersteuning bieden bij de administratieve afhandeling van strafbare feiten. Hierdoor wordt de administratieve last van de vaste politiemensen van het bureau Zuiderpark verlicht. Dat betekent dat zij meer capaciteit over hebben voor opsporing, handhaving en aanhouding. Deze maatregel versterkt de stappen 1, 2 en 6 van het heterdaadproces.

Figuur B5.3: Stap 1, 2 en 6 van het heterdaadproces

Inzet particuliere beveiligers

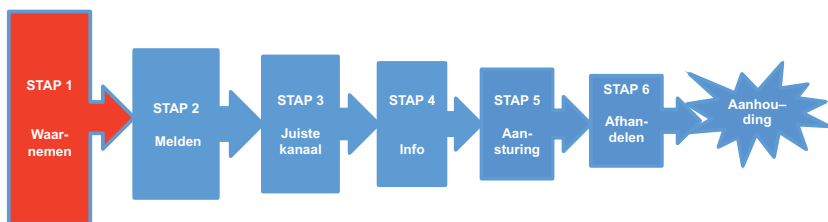
Er wordt een plan uitgewerkt voor het inhuren van particuliere beveiligers die toezicht houden in het winkelgebied. De kosten hiervan zullen waarschijnlijk worden gedeeld door de vastgoedbeheerders van het winkelcentrum en de ondernemers (huurders). De toezichthouders hebben als taak op te treden tegen notoire overlastveroorzakers en te assisteren bij de afhandeling van bijvoorbeeld diefstallen. Daarnaast zorgen ze voor extra ogen in het gebied, waardoor de kans op heterdaadaanhouding kan worden vergroot. Zij werken daarbij nauw samen met politiemensen in het gebied. Deze maatregel versterkt vooral de stappen 1, 2 en 6 van het heterdaadproces.

Figuur B5.3: Stap 1, 2 en 6 van het heterdaadproces

Overige beveiligingsmaatregelen voor ondernemers

Andere beveiligingsmaatregelen die de ondernemers kunnen inzetten, zijn bijvoorbeeld particuliere beveiligingsmensen in de eigen winkel, camerabewaking, spiegels, alarmsystemen en detectiepoortjes. Deze maatregelen versterken vooral de waarneming van ondernemers in het geval van een winkeldiefstal (stap 1).

Figuur B5.5: Stap 1 van het heterdaadproces

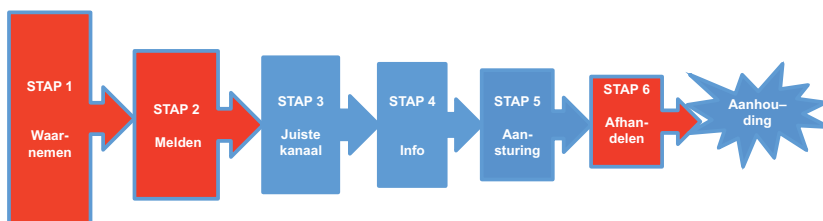
(Mogelijke) maatregelen zakkenrollerij

Van de maatregelen uit de voorgaande paragraaf zullen het burenbelsysteem, de collectieve briefing, het SMS-Alert en Burgernet, de opvolging van meldingen, de inzet van het team Veelvoorkomende Criminaliteit en de inzet van particuliere beveiligers ook worden gebruikt om de heterdaadkracht van zakkenrollerij te vergroten. Daarnaast zullen nog enkele specifieke maatregelen worden getroffen.

Voorlichting getuigen

De politie zal ondernemers en marktkraamhouders informeren over de modus operandi van zakkenrollerij en de wijze waarop deze daders en delicten te herkennen zijn. Deze informatie zal ook worden gedeeld met andere toezichthouders in het gebied, zoals de leden van het Jongeren Toezicht Team, particuliere beveiligers en leden van het gemeentelijke handhavingsteam.

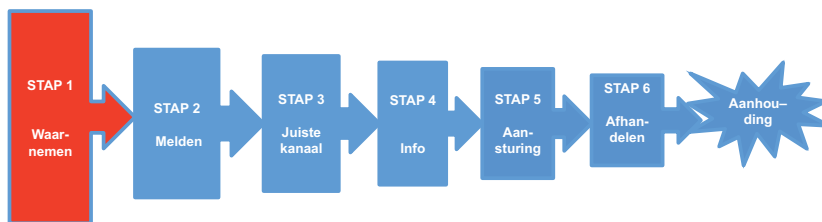
Bij de collectieve briefings zal ook aandacht worden besteed aan veelplegers en andere probleemveroorzakers in het gebied. Door het geven van voorlichting zullen potentiële slachtoffers en getuigen alerter worden gemaakt op verdachte gedragingen. Dit zal ertoe moeten leiden dat toezichthouders, burgers en ondernemers vaker een zakkenrollerij zullen waarnemen, melden en zo nodig zelf afhandelen. Deze maatregel versterkt de stappen 1, 2 en 6 van het heterdaadproces.

Figuur B5.3: Stap 1, 2 en 6 van het heterdaadproces

Slachtoffers alert maken

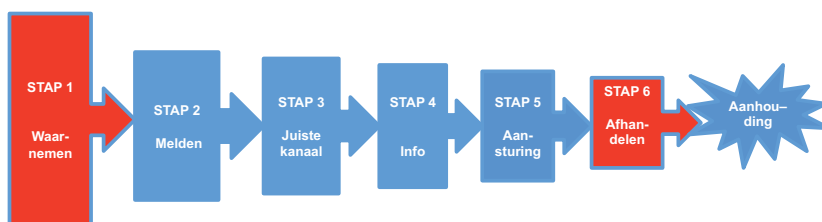
In samenwerking met HTM zal onderzocht worden in hoeverre men in de tramlijn naar het winkelcentrum bezoekers alert kan maken op zakkenrollers. Daarnaast zal de politie samen met gemeente en ondernemers zoeken naar manieren om bezoekers in het winkelcentrum bewust te maken van de aanwezigheid van zakkenrollers. Het achterliggende idee is dat slachtoffers door verhoogde alertheid ook eerder een zakkenrollerij waarnemen en de politie, medeburgers of ondernemers kunnen alarmeren. Voorlichting van slachtoffers richt zich dus op stap 1 van het heterdaadproces.

Figuur B5.5: Stap 1 van het heterdaadproces

Gerichte actie politie/toezichthouders

De politie zal op specifieke tijden en locaties ook onopvallende speciale acties uitvoeren tegen zakkenrollers. Daarbij zullen wellicht ook andere toezichthouders (gemeentelijke en particuliere) worden ingezet. Door gerichte acties te houden, hoopt de politie het aantal waargenomen incidenten van zakkenrollerij te verhogen en daders direct en gericht aan te houden. Deze acties versterken de stappen 1 en 6 van het heterdaadproces.

Figuur B5.6: Stap 1 en 6 van het heterdaadproces

6 Informatiebronnen

Bronnen voor beide projecten

Voor de evaluatie van de effecten van beide pilots is gebruikgemaakt van GMS-meldingen en BVH.

GMS-meldingen

Meldingen kunnen op veel verschillende manieren bij de politie binnenkomen. Zo kunnen bewoners of winkeliers naar een wijkbureau gaan, een agent op straat aanspreken, een e-mail sturen, reageren op een Burgernetbericht, een tweet richten aan een wijkagent of -bureau of naar 0900-8844 of 112 bellen.

Om snel op heterdaadmeldingen te kunnen reageren, is het wenselijk dat burgers 112 bellen. De meldkamer kan dan direct actie ondernemen en eenheden op straat aansturen.

Vandaar dat we voor de ontwikkeling van de meldingen kijken naar 112-meldingen. Deze worden centraal in GMS geregistreerd, onder vermelding van verschillende klassen.

We moeten echter wel een kanttekening plaatsen bij deze GMS-meldingen: het is bij sommige delicten niet goed mogelijk om op het niveau van een delict (fietsendiefstal, zakkenrollerij, enzovoort) betrouwbare uitspraken te doen op basis van GMS. Een delict kan onder verschillende meldingsklassen zijn weggeschreven in GMS. Daar komt nog bij dat de meldingsklassen in april 2011 op bepaalde punten veranderd zijn.

Dit betekent dat vergelijkingen met de voorgaande periode niet voor alle categorieën meldingen goed mogelijk zijn. Voor sommige delicten is de vergelijking met voorgaande jaren niet meer te maken (bijvoorbeeld fietsendiefstal). Voor andere delicten (zakkenrollerij en winkeldiefstal) is de vergelijking wel te maken.

In GMS-meldingen ontbreken de meldingen die via andere wegen bij de politie binnenkomen. Van deze meldingen is echter niet na te gaan hoeveel er binnenkomen en waar ze over gaan, omdat deze informatie niet (centraal) geregistreerd wordt.

BVH

De politie Haaglanden is rond oktober 2009 overgestapt op BVH, het nieuwe landelijke bedrijfsprocessensysteem. Voor die tijd werd Genesys gebruikt. Omdat de cijfers over misdrijven van 2008 en 2009 niet zonder meer vergelijkbaar zijn met de cijfers van 2010 en 2011, laten we de cijfers van voor 2010 in dit rapport buiten beschouwing. De belangrijkste beperkingen van BVH voor dit onderzoek noemen we hier:

- In BVH bestaat geen invoerveld waarbij is aan te geven of een aanhouding op heterdaad is verricht of niet. Het is daardoor niet mogelijk om het systeem te vragen naar een extractie van alle heterdaadaanhoudingen. Wel wordt standaard in het proces-verbaal van aanhouding meegenomen of de aanhouding op of buiten heterdaad is verricht (strafrechtelijk namelijk zeer relevant). Het knelpunt was echter dat dit tot 2012 niet werd opgeslagen in de database van de politie en er daarmee geen extractie van het aantal heterdaadaanhoudingen kon worden gemaakt. Als alternatief is nu via de module ‘zoeken in formulieren’ bij de processen-verbaal van aanhouding gezocht op de termen ‘heterdaad’ en ‘buiten heterdaad’.⁸ Deze gegevens moeten echter met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Zo wordt bij een aanhouding die door een burger (winkelier) is verricht geen proces-verbaal van aanhouding opgesteld. Die gegevens ontbreken dus via het ‘zoeken in formulieren’.
- Vanaf 2012 is ‘heterdaadaanhouding’ een verplicht invoerveld. Op dit moment is het nog niet mogelijk om die gegevens uit BVH te halen, maar dit moet in de toekomst wel mogelijk worden.
- Het aantal opgehelderde zaken is waarschijnlijk een onderschatting. In BVH moet handmatig aangevinkt worden dat een zaak opgehelderd is en dit wordt niet altijd goed geregistreerd.

Bronnen specifiek voor Leyweg

Voor de evaluatie van de effecten is voor Leyweg ook gebruikgemaakt van dagrapportages uit BVH en een enquête onder ondernemers.

8 Deze zoekslag is niet voor de gehele regio gedaan, omdat dat een te omvangrijke zoekslag is.

Dagrapportages BVH

Politie mensen hebben toegang tot dagrapportages met daarin het overzicht van alle aangiften op straatniveau. In de dagrapportages staat meer informatie over de aard en de achtergrond van alle aangiften. Voor het project 'Heterdaadkracht Leyweg' zijn dagrapportages geanalyseerd voor de periode januari 2011-juni 2012. Met behulp van deze gegevens is een overzicht gemaakt van het aantal heterdaadaanhoudingen voor winkeldiefstal, zakkenrollerij en fietsendiefstal, inclusief de herkomst van de waarneming/melding. Tot slot is ook een overzicht gemaakt van de bijvangsten van het project, zoals een aanhouding van een zakkenroller buiten heterdaad of een aanhouding op heterdaad van andere delicten zoals dronkenschap of autodiefstal. Deze gegevens zijn betrouwbaarder dan de algemene gegevens uit BVH, omdat deze, zaak voor zaak, door een onderzoeker zijn geanalyseerd.

Enquête onder ondernemers

In juli 2012 is er bij ondernemers van Leyweg een korte schriftelijke enquête uitgezet. Aan ondernemers is gevraagd naar hun beleving van de veiligheid, slachtofferschap, de ontwikkelingen op het gebied van veiligheid, tevredenheid over de politie, vertrouwen in de politie, de ontwikkeling van het aantal klanten en de omzet. In het kader van dit project is deze enquête niet eerder uitgezet, waardoor we maar beperkt zicht hebben op de ontwikkelingen in de beleving van ondernemers.

7 GMS-meldingen in Schilderswijk Oost en Leyweg

Meldingsbereidheid Schilderswijk Oost

In tabel B7.1 wordt de ontwikkeling van het aantal meldingen voor een aantal categorieën in Schilderswijk Oost vergeleken met de meldingen voor de hele regio Haaglanden. Op basis van de doelstelling van het project is de verwachting dat het aantal meldingen voor Schilderswijk Oost relatief groter is dan in de gehele regio Haaglanden.

We kijken naar de voor dit project relevante hoofdcategorieën ‘inbraak’ (waaronder woninginbraken en diefstal uit auto), ‘diefstal’, ‘verdachte situatie’ en ‘vernielingen’. Deze hoofdcategorieën bevatten weliswaar meer meldingsklassen dan de delicten die voor dit onderzoek van belang zijn, maar geven wel een indicatie van de alertheid en meldingsbereidheid. In verband met de wijziging van de meldingsklassen vergelijken we alleen de periodes april tot en met september van 2011 en 2012.

Tabel B7.1: GMS-meldingen Schilderswijk Oost en Regio Haaglanden in de periode april-september 2011 en april-september 2012

	<i>apr-sep 2011</i>	<i>apr-sep 2011</i>	<i>Relatieve verschil</i>
Schilderswijk Oost			
Inbraak totaal	20	33	165%
Diefstal totaal	12	5	42%
Verdachte situatie totaal	38	47	124%
Vernieling totaal	20	18	90%
Totaal	98	112	114%
Regio Haaglanden			
Inbraak totaal	4.719	4.425	94%
Diefstal totaal	3.781	3.538	94%
Verdachte situatie totaal	8.424	9.090	108%
Vernieling totaal	2.014	1.771	88%
Totaal	19.819	19.784	100%

Bron: GMS

Op grond van deze tabel kunnen de volgende constatering worden gedaan:

- Het totale aantal meldingen van de vier hoofdcategorieën neemt in Schilderswijk Oost toe. Dit wijkt af van de regionale trend, waar het aantal meldingen gelijk blijft.
- De toename van het aantal meldingen in Schilderswijk Oost is vooral toe te wijzen aan een toename van het aantal inbraakmeldingen. Regionaal gezien neemt het aantal meldingen van inbraak juist af.

Als we echter kijken naar de ontwikkeling van het aantal misdrijven, dan blijkt dat woninginbraken in de periode april-september 2012 in Schilderswijk Oost sterk is toegenomen (218%), terwijl het aantal woninginbraken in de regio Haaglanden juist gelijk blijft (99%). Het is aannemelijk dat de toename van het aantal inbraakmeldingen in Schilderswijk Oost vooral verband houdt met een toename van het aantal woninginbraken en zeker niet alleen aan een toename van de meldingsbereidheid.

- Het aantal meldingen van vernielingen is afgenomen in Schilderswijk Oost. Deze ontwikkeling is gelijk aan die in de regio.

Meldingsbereidheid Leyweg

We kijken naar de ontwikkeling van de voor dit project relevante hoofdcategorieën ‘diefstal’ en ‘verdachte situatie’. Deze hoofdcategorieën bevatten weliswaar meer meldingsklassen dan de delicten die voor dit onderzoek van belang zijn, maar geven wel een indicatie van de alertheid en meldingsbereidheid. Tevens kijken we naar de specifieke categorieën ‘winkeldiefstal’ en ‘zakkenrollerij’.

De categorie ‘winkeldiefstal’ is een duidelijk afgebakende meldingsklasse, waarvan de cijfers voor zowel 2010, 2011 als 2012 beschikbaar zijn. Voor ‘zakkenrollerij’ zijn alleen de gegevens van 2011 en 2012 beschikbaar, waardoor we dus geen vergelijking met het voorgaande jaar kunnen maken. Voor ‘diefstal van fiets’ is er vanaf 2011 geen duidelijk afgebakende meldingsklasse meer. Naar dit delict kan dus niet gekeken worden.

Tabel B7.2: GMS-meldingen Leyweg en Regio Haaglanden in de periode 2010-2012

	2010	2011	2012*
Leyweg			
Diefstal totaal	220	261	248
-winkeldiefstal	146	202	204
-zakkenrollerij	n.v.t.	1	2
verdachte situatie	63	80	78
Totaal	283	341	326
Regio Haaglanden			
Diefstal totaal	6.980	7.391	7.090
-winkeldiefstal	3.307	3.391	3.422
-zakkenrollerij	n.v.t.	43	68
verdachte situatie	12.575	16.509	17.270
Totaal	19.555	27.334	24.360

Bron: GMS

* De cijfers over 2012 zijn beschikbaar tot en met juni. We hebben op basis van de aantallen over de eerste zes maanden een schatting gemaakt voor het gehele jaar 2012

Uit deze tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Voor Leyweg heeft het overgrote deel van de diefstalmeldingen betrekking op winkeldiefstal. Er is voor dit delict sprake van een toename van het aantal meldingen, dat bovendien beduidend groter is dan de toename van het aantal meldingen van winkeldiefstal voor de hele regio.
- Het aantal meldingen van zakkenrollerij voor Leyweg is erg laag: op grond van de cijfers is het niet mogelijk om uitspraken te doen over ontwikkeling in de tijd. Voor de regio Haaglanden lijkt in 2012 sprake te zijn van een toename van het aantal meldingen van zakkenrollerij.
- Het aantal meldingen van verdachte situaties is in Leyweg wisselend: na een toename in 2011 lijkt in 2012 weer sprake van een daling. Voor de regio als geheel is wel sprake van een duidelijke toename in het aantal gemelde verdachte situaties.

Leden Redactieraad Programma Politie & Wetenschap

Voorzitter prof. dr. H.G. van de Bunt
 Hoogleraar Criminologie
 Erasmus Universiteit Rotterdam

Leden mr. drs. C. Bangma
 Districtschef regiopolitie Flevoland
 Lid Commissie Politie & Wetenschap

 drs. P. Holla
 Districtschef regiopolitie Kennemerland

 prof. dr. P. van Reenen
 Van Reenen-Russel Consultancy b.v.
 Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM)
 Universiteit Utrecht

Secretariaat Programmabureau Politie & Wetenschap
 Politieacademie
 Arnhemseweg 348
 7334 AC Apeldoorn

 Postbus 834
 7301 BB Apeldoorn
 www.politieenwetenschap.nl

Uitgaven in de reeks Politiekunde

1. **Criminaliteit in de virtuele ruimte**
P. van Amersfoort, L. Smit & M. Rietveld, DSP-groep, Amsterdam/
TNO-FEL, Den Haag, 2002
2. **Cameratoezicht. Goed bekeken?**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en Onderzoeksgroep Beke,
Arnhem, 2002
3. **De 10 stappen van Publiek-Private Samenwerking (PPS)**
J.C. Wever, A.A. van Pel & L. Smit, DSP-groep, Amsterdam/TNO-FEL,
Den Haag, 2002
4. **De opbrengst van projecten. Een verkennend onderzoek naar de bijdrage van projecten aan diefstalbestrijding**
C.J.E. In 't Velt, e.a., NPA-Onderzoeksgroep, LSOP, Apeldoorn, 2003
5. **Cameratoezicht. De menselijke factor**
A. Weitenberg, E. Jansen, I. van Leiden, J. Kerstholt & H.B. Ferwerda,
Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/TNO, Soesterberg, 2003
6. **Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlist-methodiek**
H.B. Ferwerda & A. Kloosterman, Advies- en Onderzoeksgroep Beke &
Politieregio Gelderland-Midden, Arnhem, 2004 (vierde druk 2006)
7. **Hooligans in beeld. Van informatie naar aanpak**
H.B. Ferwerda & O. Adang, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/
Onderzoeksgroep Politieacademie Apeldoorn, 2005
8. **Richtlijnen auditieve confrontatie**
J.H. Kerstholt, A.G. van Amelsfoort, E.J.M. Jansen & A.P.A. Broeders, TNO
Defensie en Veiligheid, Soesterberg/Politieacademie, Apeldoorn/NFI,
Den Haag, 2005
9. **Niet verschenen**
10. **De opsporingsfunctie binnen de gebiedsgebonden politiezorg**
O. Zoomer, IPIT, Instituut voor maatschappelijke veiligheidsvraagstuk-
ken, Universiteit Twente, 2006
11. **Inzoomen en uitzoomen op Zaandam**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke,
Arnhem 2006
12. **Aansprakelijkheidsmanagement politie. Beschrijving, analyse en handreiking**
E.R. Muller, J.E.M. Polak, C.J.J.M. Stoker m.m.v. M.L. Diepenhorst &
S.H.E. Janssen, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement,
Den Haag/Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden, 2006

13. **Cold cases – een hot issue**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem, 2006
14. **Adrenaline en reflectie. Hoe leren politiemensen op de werkplek?**
A. Beerepoot & G. Walraven e.a., DSP-groep BV, Amsterdam/Walraven onderzoek en advies, 2007
15. **Tussen aangifte en zaak. Een referentiekader voor het aangifteproces**
W. Landman, L.A.J. Schoenmakers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, adviseurs en managers, Amersfoort, 2007
16. **Baat bij de politie. Een onderzoek naar de opbrengsten voor burgers van het optreden van de politie**
M. Goderie & B. Tierolf, m.m.v. H. Boutellier & F. Dekker, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, 2008
17. **Hoeveel wordt het vandaag? Een studie naar de kans op voetbalgeweld en het veiligheidsbeleid bij voetbalwedstrijden**
E.J. van der Torre, R.F.J. Spaaij & E.D. Cachet, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2008
18. **Overbelast? De administratieve belasting van politiemensen bij de afhandeling van jeugdzaken**
G. Brummelkamp & M. Linssen, EIM, Zoetermeer, 2008
19. **Geografische daderprofilering. Een inventarisatie van randvoorwaarden en succesfactoren**
G. te Brake & A. Eikelboom, TNO Defensie en Veiligheid, Soesterberg, 2008
20. **Solosurveillance. Kosten en baten**
S.H. Esselink, J. Broekhuizen & F.M.H.M. Driessen, Bureau Driessen, 2009
21. **Onderzoek naar de mogelijke meerwaarde van AWARE voor de politie. Ervaringen met een nieuwe aanpak van belaging door ex-partners**
M.Y. Bruinsma, J. van Haaf, R. Römkens & L. Balogh, IVA Beleidsonderzoek en Advies, i.s.m. INTERVICT/Universiteit van Tilburg, 2008
22. **Gebiedsscan criminaliteit en overlast. Een methodiekb beschrijving**
B. Beke, E. Klein Hofmeijer & P. Versteegh, Bureau Beke, Arnhem, 2008
23. **Informatiemanagement binnen de politie. Van praktijk tot normatief kader**
V. Bekkers, M. Thaens, G. van Straten & P. Siep; m.m.v. A. Dijkshoorn, Center for Public Innovation, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2009
24. **Nodale praktijken. Empirisch onderzoek naar het nodale politieconcept**
H.B. Ferwerda, E.J. van der Torre & V. van Bolhuis, Bureau Beke, Arnhem/COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009

25. **Rellen om te reellen. Een studie naar grootschalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstoorers**
I. van Leiden, N. Arts & H.B. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2009
- 26a. **Verbinden van politie- en veiligheidszorg. Politie en partners over signaleren & adviseren**
W. Landman, P. van Beers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2009
- 26b. **Politiepolitiek. Een empirisch onderzoek naar politieke signalering & advisering**
E.J.A. Bervoets, E.J. van der Torre & J. Dobbelaar m.m.v. N. Koeman, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009
27. **De politie aan zet: de aanpak van veelplegers in Deventer**
I. Bakker & M. Krommendijk, IPIT, Enschede, 2009
28. **Boven de pet? Een onderzoek naar grootschalige ordehandhaving in Nederland**
O.M.J. Adang (redactie), S.E. Bierman, K. Jagernath-Vermeulen, A. Melsen, M.C.J. Nogarede & W.A.J. van Oorschot, Politieacademie, Apeldoorn, 2009
29. **Rellen in Ondiep. Ontstaan en afhandeling van grootschalige ordeverstoring in een Utrechtse achterstandswijk**
G.J.M. van den Brink, M.Y. Bruinsma (redactie), L.J. de Graaf, M.J. van Hulst, M.P.C.M. Jochoms, M. van de Klomp, S.R.F. Mali, H. Quint, M. Siesling, G.H. Vogel, Politieacademie, Apeldoorn, 2010
30. **Burgerparticipatie in de opsporing. Een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten**
A. Cornelissens & H. Ferwerda (redactie), met medewerking van I. van Leiden, N. Arts & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2010
31. **Poortwachters van de politie. Meldkamers in dagelijks perspectief**
J. Kuppens, E.J.A. Bervoets & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem & COT, Den Haag, 2010
32. **Het integriteitsbeleid van de Nederlandse politie: wat er is en wat ertoe doet**
M.H.M. van Tankeren, Onderzoeksgroep Integriteit van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam, 2010
33. **Civiele politie op vredesmissie. Uitzendervaringen van Nederlandse politie-functionarissen**
H. Sollie, Universiteit Twente, Enschede, 2010
34. **Ten strijde tegen overlast. Jongerenoverlast op straat: is de Engelse aanpak geschikt voor Nederland?**
M.L. Koemans, Universteit Leiden, 2010

35. **Het districtelijk opsporingsproces; de black box geopend**
R.M. Kouwenhoven, R.J. Morée & P. van Beers, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2010
36. **Balanceren tussen alert maken en onrust voorkomen. Publiekscommunicatie over seriële schokkende incidenten (casestudy Lelystad)**
A.J.E. van Hoek, m.m.v. P.F. van Soomeren, M.D. Abraham & J. de Kleuver, DSP-groep, Amsterdam, 2011
37. **Sturing van blauw. Een onderzoek naar operationele sturing in de basispolitiezorg**
W. Landman, m.m.v. M. Malipaard, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2011
38. **Onder het oppervlak. Een onderzoek naar ontwikkelingen en (a)select optreden rond preventief fouilleren**
J. Kuppens, B. Bremmers, E. van den Brink, K. Ammerlaan & H.B. Ferwerda, m.m.v. E.J. van der Torre, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
39. **Naar eigen inzicht? Een onderzoek naar beoordelingsruimte van en grenzen aan de identiteitscontrole**
J. Kuppens, B. Bremmers, K. Ammerlaan & E. van den Brink, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
40. **Toezicht op zedendelinquenten door de politie in samenwerking met de reclassering**
H.G. van de Bunt, N.L. Holvast & J. Plaisier, Erasmus Universiteit, Rotterdam/Impact R&D, Amsterdam, 2012
41. **Daders over cameratoezicht**
H.G.A. van Schijndel, A. Schreijenbergh, G.H.J. Homburg & S. Dekkers, Regioplan Beleidsonderzoek, Amsterdam, 2012
42. **Aanspreken op straat. Het werk van de straatcoach in al zijn verschijningsvormen**
L. Loef, K. Schaafsma & N. Hilhorst, DSP-groep, Amsterdam, 2012
43. **De organisatie van de opsporing van cybercrime door de Nederlandse politie**
N. Struiksma, C.N.J. de Vey Mestdagh & H.B. Winter, Pro Facto, Groningen/Kees de Vey Mestdagh, Groningen, 2012
44. **Politie in de netwerksamenleving. De opbrengst van de politieke netwerkfunctie voor de kerntaken opsporing en handhaving openbare orde en de sturing hierop in de gebiedsgebonden politiezorg**
I. Helsloot, J. Groenendaal & E.C. Warners, Crisislab, Renswoude, 2012
45. **Tegenspraak in de opsporing. Verslag van een onderzoek**
R. Salet & J.B. Terpstra, Radboud Universiteit Nijmegen, 2012

46. **Tunnelvisie op tunnelvisie? Een verkennend en experimenteel onderzoek naar de besluitvorming door VKL-teams met betrekking tot het onderkennen van tunnelvisie en andere procesaspecten**
I. Helsloot, J. Groenendaal & B. van 't Padj, Crisislab, Renswoude, 2012
47. **M.-waarde. Een onderzoek naar de bijdrage van Meld Misdaad Anoniem aan de politionele opsporing**
M.C. van Kuik, S. Boes, N. Kop, M. den Hengst-Bruggeling, T. van Ham & H. Ferwerda, Politieacademie, Apeldoorn/Bureau Beke, Arnhem, 2012
48. **Seriebrandstichters. Een verkennend onderzoek naar daderekenmerken en delictpatronen**
Y. Schoenmakers, A. van Wijk & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2012
49. **Van wie is de straat? Methodiek en lessen voor de politie om ongrijpbare veiligheidsfenomenen grijpbaar te maken – op basis van vijf praktijkcasus**
H. Ferwerda, T. van Ham, B. Bremmers, K. Tijhof & M. Grotens, Bureau Beke, Arnhem, 2013
50. **Recherchesamenwerking in de Euregio Maas-Rijn. Knooppunten, knelpunten en kansen**
H. Nelen, M. Peters & M. Vanderhallen, Politieacademie, Apeldoorn/ Universiteit Maastricht, 2013
51. **De operationele politiebriefing onderzocht. Een onderzoek naar de effectiviteit van de operationele politiebriefing**
A. Scholtens, J. Groenendaal & I. Helsloot, Crisislab, Renswoude 2013
52. **Sociale media: factor van invloed op onrustsituaties?**
R.H. Johannink, I. Gorissen & N.K. van As, Politieacademie Apeldoorn/ VDMMP, Houten, 2013
53. **De terugkeer van zedendelinquenten in de wijk**
C.E. Huls & J.G. Brouwer, Politieacademie, Apeldoorn/Rijksuniversiteit Groningen/Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid, Groningen, 2013
54. **Van meld- naar aantoonplicht. Een onderzoek naar een systeem van digitale surveillance**
C. Veen & J.G. Brouwer, Politieacademie, Apeldoorn/Rijksuniversiteit Groningen, 2013

